LIETUVIŲ

DIENOS

DAIVA TOMKUTĖ, PASIŽYMĖJUSI SPORTININKĖ

LITHUANIAN DAYS
MARCH 1990

1990 M. KOVO MĖN.

★★★★★★★★★★★★★★★★★★★★★★★★★

LIETUVIŲ

DIENOS

LITHUANIAN DAYS

4364 Sunset Blvd.,Los Angeles, CA 90029
Telefonas: (213) 664-2919

★★★★★★★★★★★★★★★★★★★★

1990, KOVAS Nr. 3 (403)
MARCH, 1990 No. 3 (403)

★★★★★★★★★★★★★★★★★★★★

Eina XL metai
Volume XL

• •

"LIETUVIŲ DIENOS" YRA SUJUNGTOS SU "KALIFORNIJOS LIETUVIU", LEISTU 1946-49 M.
"LITHUANIAN DAYS" IS COMBINED WITH "CALIFORNIA LITHUANIAN," PUBLISHED 1946-49

Redaguoja
Redakcinė kolegija

Margis Matulionis, J.D.
Arūnas Barkus, M.S.
English Editorial Staff

Antanas F. Skirius
Leidėjas/Publisher

• •

Straipsniai, autoriaus pasirašyti pavarde, slapyvardžiu ar inicialais, nebūtinai reiškia ir redakcijos nuomonę
Signed or initialed articles do not necessarily reflect the opinion of the editors or Lithuanian Days magazine

Panaudojant medžiagą, prašoma pažymėti šaltinį
Use of material from "Lithuanian Days" permissible only with indication of this source

Prenumerata atnaujinama automatiškai, nelaukiant atskiro pranešimo. Nutraukdamas prenumeratą, skaitytojas administraciją painformuoja laišku
Subscription will be renewed automatically at expiration date. If subscription is to be discontinued, notice to that effect should be sent to the publication

Leidžiama kas mėnuo, išskyrus liepos ir rugpiūčio mėn.
Published monthly, except July and August

• •

"LITHUANIAN DAYS (ISSN : 0024-2950) is published monthly except July and August for $20.00 per year by Anthony F. Skirius, Publisher, 4364 Sunset Blvd., Los Angeles, CA 90029. Second-class postage paid at Los Angeles, California. POSTMASTER: Send address changes to **LITHUANIAN DAYS, 4364 Sunset Blvd., Los Angeles, CA 90029.**"

• •

RATES/KAINOS

Single Copy/Atskiro nr. kaina	$ 2.00
Yearly Subscription/Prenumerata metams	20.00
Honorary Subscription/Garbės prenumerata	35.00
Rates in Canadian Dollars/Kainos Kanadiškais doleriais	
Yearly Subscription/Prenumerata metams	30.00
Honorary Subscription/Garbės prenumerata	50.00

DAIVA TOMKUTĖ

šiuo metu viena iš geriausių tinklinio žaidėjų visoje Amerikoje, įtraukta į USA olimpinę komandą, gimė 1968 m. kovo 17, San Jose Kalifornija. Baigė ''Our Lady of the Valley'' pradinę mokyklą, Chaminade gimnaziją, šiuo metu baigia psichologijos studijas UCLA, (diplomą gaus šį pavasarį) yra universiteto Atletikos Direktoriaus Akademiniame (Athletic Director's Academic Honor Roll) garbės sąraše.

Tinklinį pradėjo žaisti būdama pradžios mokykloje, po pamokų, kadangi jos vyresnė sesuo Živilė-Monika priklausė mokyklos tinklinio komandai. Pagal Daivą, esą jai buvo smagu žaisti tinklinį, be to, tuo metu nebuvo įdomesnio užsiėmimo.

Būdama pradžios mokykloje, sulaukusi tik 12 metų (1980 m.) buvo atžymėta, kaip mergaičių tinklinio ''B'' klasės geriausia žaidikė. Sekančiais metais (1981) jau klasės ''A'' geriausia žaidikė, dar už metų (1982) Louisville rungtynėse pripažinta kaip geriausia 1982 metų atletė, mergaičių grupėje. Po to, kiekvienais metais laimėjo įvairius atžymėjimus ne vien tik tinklinio, bet ir krepšinio, ir lengvosios atletikos šakose. 1985 m. išrinkta ''Homecoming Princess'', 1986 ''Prom Princess''. Šiuos paskutiniuosius du Princesės titulus gavo ne vien tik už pasižymėjimą sporte, bet ir savo draugišką, šiltą asmenybę (personality), bei populiarumą studentų-čių tarpe.

Chaminade gimnazijoje (Chaminade Prep), Daiva buvo dar ir krepšinio, ir lengvosios atletikos komandose. Chaminade gimnazijos moterų tinklinio komanda, Daivos gero žaidimo dėka, laimėjo San Fernando Valley Lygos tinklinio rungtynėse I-mą vietą.

Studijuodama UCLA Daiva išsirutuliojo į ypatingai gerą tinklinio žaidikę. Buvo atžymėta kaip geriausia 1-os klasės komandos, All-American ir Pac-10 žaidėja. Tris metus iš eilės, Daiva gavo tuos titulus, taip pat atsiekė net kelis UCLA tinklinio rekordus.

Daiva aktyviai dalyvauja ir lietuviškoje veikloje. Lankė ir baigė lietuvišką šeštadieninę mokyklą, dainavo ir šoko Los Angeles jaunimo ansemblyje ''Spindulys'', yra skautė ir ateitininkė; žaidžia ''Bangos'' sporto klubo krepšinio ir tinklinio komandose. Pasaulio Lietuvių Sporto žaidynėse Australijoje, 1988 metais, išrinkta į Lietuvos rinktinę komandą.

D. Tomkutė, tur būt, pirmoji ir vienintėlė moteris, pakviesta žaisti į vyrų (Los Angeles ''Bangos'' klubo) tinklinio komandą, laimėjusią sidabro medalį Australijoje!

Šiuo metu ji ne tik ruošiasi universiteto užbaigimui, bet taip pat treniruoja 15-16 metų mergaičių tinklinio komandą (West Coast). Planuoja žaisti ''Bangos'' komandoje Bostone, š. m. gegužės mėn. gale (Memorial day savaitgaly) Tolimesni planai: gavus diplomą, žais USA rinktinėje tinklinio komandoje 1992 metų olimpiniuose žaidimuose Barcelonoj, Ispanijoj. Po to, tikisi apsigyventi Italijoje ir žaisti jų profesionalų komandoje.

TURINYS/CONTENTS
LIETUVIŠKOJI DALIS

Daiva Tomkutė..... 2
Lietuvos Laisvės S.O.S..... 3
Edita Nazaraitė
Smarkaujantys ultratautiški vėjai..... 4
Nepriklausomybės atstatymo aktas.... 5
Pranas Visvydas
Kitoks pavasaris (poezija)..... 6
Jurgis Gliauda
Unikalus baladės triptikas..... 7
Stasys Ivošiškis
Kunigo klebono Valaičio laiškas kviečiantis Velykoms..... 8
Verbos kapinėse..... 9
Lietuvos Kultūros Kongreso rengėjų kreipimasis į Lietuvos žmones.....10
Prof. dr. Vytauto Statulevičiaus kalba Baltų Laisvės Lygos konferencijoje Los Angelėse.....11
Vaizdai iš lietuviškos veiklos.....12
Įvykiai ok. Lietuvoje.....13

ENGLISH SECTION

Arunas Barkus
Daiva, ''Goddess'' of the courts.....16
Text of Telegram sent to President Bush from Americans in Lithuania.....18
Sarunas Marciulionis
Not a Single Word About Basketball...19
Statement by Lech Walesa to president Gorbachev with respect to recent events in Lithuania.....22
Lithuanian Radio Programs.....23

****

BACK COVER

Daiva playing volleyball.
Daiva žaidimo metu.

****

ON THE FARM — A CRY FOR FREEDOM

On January 12, Gorbachev and his entourage traveled to the city of Šiauliai, where he met with factory and party workers and visited a kolkhoz. He was greeted at the collective farm by protesters carrying banners that demanded independent Lithuania. His face turned grim after he was frequently interrupted by protesters as he made his pitch. He warned the farmers about the dangers of ''secession'' after which ''there will be no place for you in the union.''

At the kolkhoz, Mr. and Mrs. Gorbachev beamed as they were entertained by singing children. They happened to be singing about Lithuanian deportees in Siberia.

(ELTA, Jan. 1990)

Kongresmanai pas Kardinolą Sladkevičių Kaune. Iš k.: Richard Durbin, John Miller, Kardinolas, Christopher Cox, Bill Sarpalius.

U.S. Congressmen visiting Cardinal Sladkevičius in Kaunas. From l.: Richard Durbin, John Miller, the Cardinal, Christopher Cox, Bill Sarpalius.

LIETUVOS LAISVĖS S. O. S.

Vilniaus gatvėmis riedant tankams

Kai paskutinioji Afrikos koloninė tautelė, Numidija, išsikovojo laisvę iš Pietų Afrikos ir paskelbė save nepriklausoma valstybe, į jos istorines iškilmes atvyko vyriausybių galvos bent iš dešimties Afrikos jaunųjų respublikų, šimtai žurnalistų, tūkstančiai svečių. Sovietų naujasis prezidentas Gorbačiovas nusiuntė savo užsienio reikalų ministerį Ševernadzę, kuris susitikęs su JAV State Departamento sekr. J. Baker; jo užkalbintas, Ševernadze dėl Lietuvos gavo atsakymą, kad Lietuvoje kuri ką tik ''išstojusi'' iš Sovietų Sąjungos ir pasiskelbusi nepriklausoma respublika, to fakto anuliavimui karinė jėga nebus panaudota.

Deja, tuo pačiu metu, kai į **paskutinės** kolonialinės tautelės (1,300,000 gyventojų) laisvės šventę iš Maskvos buvo pasiųstas ''taikos apaštalas'', į **pirmutinę** iš Sovietų nutarusią išstoti Lietuvą (3,600,000 gyv.) iš Kremliaus taikių užtikrinimų centro pasiųsta tūkstančiai naujos kariuomenės ir šimtai tankų, kurie užpildė Vilniaus gatves kaip Gorbačiovo ''taikaus'' elgesio garantija.

Vienas žurnalistas kovo 24 d. Baltų Lygos diskusijose Los Angelėse pasakė: jeigu jūsų miestų gatvėmis rieda tankai, ar tai ne ginkluota jėga, ar tai žodžiai žadėtosios taikios išsprendimo priemonės?

Morališkai ir ekonomiškai susibankrutavusios Sovietų Sąjungos veidmainiškams perestroikininkams, ieškantiems pasaulyje simpatijų bei ekonominės pagalbos, matyt, tie tankai yra ''Made in Moscow'' gamybos ''taikos balandžiai''.

Berlyno gėdos siena nugriaunama, Sovietų satelitai Rytų Europoje susikūrė ar kuria naujas demokratines respublikas, Vakarų ir Rytų Vokietijos jungiasi į vieną, kuri sudarys didžiausią Europoje (80 milijonų) valstybę, bruzda laikinai apmalšinti armėnai, netyli gruzinai... Baltų tautų estai pirmieji pradėję laisvės šūkiais alsuoti, išsigandę Lietuvos įvykių, su nepriklausomybės paskelbimu delsia, bet jų komunistų partija, kaip ir Lietuvos, nuo centro atsikabino. Latviai, neturėdami daugiau negu pusė už laisvę pasisakančio fronto, simuliuodami žvalgosi, kaip bus Lietuvai, bet nepriklausomybės idėjos neatsižada...

Pačioje sovietijoje Lenino, pranašo ir ''šventojo'' statulos verčiamos ir gabenamos į archyvus... Ne tik satelitų, bet ir vidaus (rusų, suskilusių mažiausia į du frontus, — liberalų ir konservatyvių), nepasitenkinimas septyniasdešimtmečiu lavonu veda imperiją prie subyrėjimo; tą procesą atvirai ir be eksiukuzų skelbia amerikiečių spauda: ''U. S. News'' — Communist meltdown — the crumbling Iron Curtain, The Soviet economy in Ruins... ''Times'' žurnalas: Soviet Union next — the explosive changes in Eastern Europe...

Blaivieji laisvojo pasaulio protai — filosofai, politikai, visuomenininkai ne nuo vakar pranašauja komunizmo žlugimą. Lietuvių prof. V. Juodeika, profesoriavęs JAV, prieš daugiau kaip 10 metų išleido dviejų tomų veikalą, į ji sudėjęs savo ilgų metų studijų rezultatus — komunizmo gimimą, kilimą, viešpatavimą ir išsigimimą, pavadino ''Didžioji iliuzija''. Tada, 1978 metais, autoriaus išvados daug kam galėję būti taip pat savotiška iliuzija, šiandieną tampa realybe.

''Kiekvienoje epochoje didžiosios žuvys rijo mažąsias'', — rašo ''Insight'' žurnalo autoriai numeryje apie komunizmą ir Lietuvą. Istorija pilna faktų, kaip didžiosios tautos užkariavo ir iššudė mažąsias. Taip elgėsi Romos imperija, taip Britų, taip Rusijos, taip ant jos griuvėsių išaugusi sovietų imperija, pasiryžusi apžioti visą pasaulį (''Visų šalių proletarai, vienikitės''). Nepavyko. Išliko gyvos per 50 metų jos užgrobtos Baltų tautos. Išliko kitos jų aukos.

Bet ir pačiose paskutinės agonijos dienose dar nėra praėjęs sunaikinimo pavojus. Meška ir stipdama dar gali mirtinai nuspausti mažą pelytę. Ir kas bebus atsakingas už tą tautžudystę, kurią žydai pavadino holokostu. Žudiko nebebus ir ką tu besodinsi į naujo Niurnbergo teismo suolą?

Po parlamento rinkimų, kuriuose dalyvavo 1,851, 343 gyventojai (71, 72 procentai), kuriuos stebėjo 8 Kanados, 4 Australijos parlamentarai ir eilė užsienio spaudos atstovų (tik po dviejų dienų įsileisti, negavę įvažiavimo vizų) JAV kongresmanai Dick Durbin, Bill Sarpalius, John Miller ir Christopher Cox.

Kovo 2-8 d. ''Gimtasis kraštas''. Nr. 9, rašo jų nuomonę:

— Mes laimingi, kad Sąjūdis įtikinančiai laimėjo. Tai savotiškas referandumas Nepriklausomybės klausimu. Nepriklausomybė nugalėjo. Laisvė yra daug vertingiau, negu priklausymas komunistinei ekonomikai. Laisvės siekimas negali būti suskaldytas. Mes netikime, kad Sovietų imperija tokios formos, kokia ji yra dabar, dar ilgai egzistuos. Mūsų simpatijos lietuvių tautai. Jei Maskva nenorės pabloginti santykių su Vakarais, ji turės pripažinti demokratinius procesus Lietuvoje...

Lietuva kartą savo valstybingumo istorijoje jau pergyveno vieną savo nepriklausomybės atsikūrimo laikinosios vyriausybės likvidavimą, 1941 m. Tai buvo fašistinės Vokietijos okupacijos darbas.

Ar istorija kartojasi? Kartojosi ir kartojasi, tik ne ta pačia forma. Bet koks nors susitarimas ir sprendimas turės įvykti. Lietuvos dabartinė vyriausybė (su jos prezidentu V. Landsbergiu) yra pasiryžusi bet kokiam evantualumui, tik ne kapituliacijai. Nenorime tikėti, kad jis būtų tragiškas Lietuvai. (Jeigu naujasis ''caras'' turi dar bent kibirkštėlę humaniškumo...).

SPAUDOJ IR GYVENIME

Edita Nazaraitė

SMARKAUJANTYS ULTRATAUTIŠKI VĖJAI

Išsilaisvinanti Lietuvos spauda tapo puikiu veidrodžiu, kuris nustojo meluoti. Užtat parodo ne tik bundančią tautos dvasią, nuoseklaus sąmonėjimo raidą, bet ir nelabai gražius, giliai įspaustus totalitaristinio mąstymo randus. Nieko nepadarysi, matome save visokius — mielus ir atstumančius. Tai skausmingas savęs pažinimo kelias.

Juokinga būtų geisti matyti vien savo pačių tobulėjimą, kuomet dešimtmečiais buvo skiepijamas imperinis, bekompromisinis, mesianistinis galvojimas. Jo apraiškų dar gausu Lietuvos spaudoje.

Tokiu nelabai šaunaus ''atspindžio'' pavyzdžiu galėtų būti rašytojo E. Ignatavičiaus straipsnis ''Laisvo pasirinkimo valanda'' savaitraščio ''Literatūra ir menas'' š. m. vasario 3 d. laidoje, kuriame gerbiamas rašytojas karikatūriškai vaizduoja lietuvių emigrantus. Be abejo, straipsnyje ''Laisvo pasirinkimo valanda'' yra pagrįstų nuogastavimų dėl naujos Lietuvą paliekančiųjų bangos, išsakoma vertų dėmesio minčių, deja, pasitaiko ir nelabai taktiškų pastabų. E. Ignatavičius rašo: ''Kokie mes lankstūs ir gimininga iš 'anapus balos' atvykstantiems piniguočiams, kone dievybe, pranašu mums tampa kadaise palikęs Lietuvą menininkas ar poetas''. Panašių sarkazmų išeivių adresu Lietuvos spaudoje yra pasirodę ir daugiau. Toks rašytojo, o ir kitų panašiai rašiusių susierzinimas primena netašytą pavydą. Mes, lietuviai, esame pavydūs vieni kitiems, tas pavydas nemažą dalį mūsų tautiečių ir į gyvulinius vagonus sukišo. Pavydas daro mus nedraugiškais ir nepanašiais į protingą žydų tautą. Belieka tik karčiai apgailestauti ir pridurti, kad iš ''užubalės'' atvykstantieji ''piniguočiai'' iš tiesų nėra jau tokie turtuoliai kaip kad E. Ignatavičiui dingojasi. Emigracijoje retas lietuvis susikrovė nuostabos vertą turtą. Matomai, svečių ''užu balos'' dosnumas dažnai neteisingai suvokiamas. Nuo Baltijos žvelgiant, tariamas ''amerikonų'' turtas nepamatuojamai absoliutinamas, net neatsimenant, kad dauguma tų ''amerikonų'' įsigijo, o dabar dar ir su Lietuva dalinasi savo kraitį, be galo sunkiu darbu, kokio jau nebenorėjo dirbti tikrieji amerikiečiai — tai emigranto likimas.

O kokius gi turtus susikrovė A. Škėma, V. Petravičius ir daugybė kitų išeivijos menininkų? Drįstu tvirtinti — ne sau susikrovė, o Lietuvai, kuri taip ir nespėjo ačiū jiems pasakyti, kol buvo gyvi... Ir jeigu tauta šiandien su džiaugsmu, šiluma priima dar nespėjusius numirti, tai kai kurių kolegų pagieža kelia apmaudžią nuostabą. Ar jau gero žodžio pagailo? Taip, yra nemažai mūsų tarpe tokių, kurie kitam gerą žodį taip sunkiai pasako, kad, regis, aukso gurvuolę iš savo užanties ištraukia. Tačiau žmonės, kurie svetimoje žemėje, galingesnėje kultūrinėje terpėje kuria neskaitlingai savo tautos auditorijai, tikrai verti, kad prieš juos nusiimtum kepurę. Toks gestas ne tik kad negali pakenkti tautinės sąmonės ir orumo formavimui, kaip kad nuogastauja E. Ignatavičius, o atvirkščiai — moko pastebėti kito žmogaus darbus, juos gerbti, nes be to nei asmeninė, nei tautinė savigarba neišugdoma.

Rašytojas tvirtina, kad ''mus jungė ne tik tautybė, kalba, gimta vieta, bet ir bendras vargas, nepritekliai (...)'' Nelabai norisi sutikti su paskutiniais teiginiais. Mano galva, negalėjimas nusipirkti muilo ar žieminių batų vaikui ne jungia, bet atvirkščiai — supjudo, paverčia aršiais medžiotojais dėl kąsnio kasdieninio, verčia vadovautis džiunglių įstatymais. Ne vargas ir nepritekliai vienija tautos dvasią, bet jos kančia, kuri nieko bendra neturi su eilėmis butui gauti. O žmogiškoji kančia gyvena ne tik lūšnose, bet ir pilyse, ne tik Lietuvoj, bet ir kitur. Tad nesinori sutikti ir su kitu rašytojo teigimu: ''Garbė tik čia iškentusiems šio amžiaus rykštę, čia pasilikusiems, neišsigandusiems to 'vargo kieto' (...)''. Maga paklausti: ar garbė ir čia pasilikusiems raslanams, melnikaitėms, eismuntams ir šiaip jau legendariniais netapusiems eiliniams saugumo ''bendradarbiams''? Teisybės vardan reikia pasakyti, kad Lietuvoje žmonės ne tik nepritekliuose murkdosi, ganėtinai yra geriau už ''amerikonus'' gyvenančių: perka brangiausias mašinas, net po dvi ir daugiau, statosi šaunias pilaites, moderniškai rengiasi, važinėja po užsienius. Esama net lietuviškų milijonierių, ypač tarpe tų, kurie prieina prie materialinių gėrybių ir jas vagia: neša pro kombinatų langus ir fabrikų vartus mėsą, verpalus, medį, odą, žodžiu viską, ką tik įstengia nugvelbti. Lietuvių emigrantų garbei reikia pasakyti, kad vagystės nuodėmėm jų turtai nesutepti. Tai ir vėl knieti paklausti rašytojo: ar ir lietuviškiems vagims ir prisitaikėliams garbė, nes ''čia pasiliko''? Ar mes, apsėsti lietuvybės šišo, jau kraustomės iš proto?

Labai negražiai rašytojas E. Ignatavičius atsiliepia apie laikinai į užsienį išvykusius dirbti Lietuvos sportininkus. Jis rašo: ''Ar ne panašiai pasielgė mūsų sporto žvaigždės, prasivėrus geležinės uždangos plyšeliui? Nepadėkoję savo tautai, draugams už pagalbą ir meilę, spruko į laisvas prerijas, kur ganosi ''aukso veršeliai''. Rašo šis inteligentiškas žmogus tokius niekus, atrodytų, kad jam iš viso nežinoma, kad Š. Marčiulionis Lietuvos vaikų fondui padovanojo 150,000 dolerių, o ''Statybą'' yra įsipareigojęs pamaloninti dvigubai didesne suma, kuri ''Statybai'', beje, rodosi mažoka. O dar nepamirškime tų apvalučių sumų padauginti iš 23 (nes toks yra dabartinis dolerio kursas juodoj rinkoj, t.y. tikroji vertė), tai rubliais gausime išties karališką sumelę. Ir kas čia turi kam dėkoti? Tie, kurie paskutiniuoju metu įprato gauti be didelio vargo daug vertingų dovanų, taip išpaiko, kad net ačiū niekam nenori išstenėti. Užmirštama paprasta tiesa, kad ne kraštas žmones garsina, bet patys žmonės savo darbais kraštą turtina, todėl tautai karūna nuo galvos tikrai nenukris, jeigu ir ji išmoks padėkoti savo gabiems vaikams užuot tik reikalavusi sau reveransų.

Žinoma, demokratiškoje visuomenėje išmokstama į tokius išpuolius žiūrėti atlaidžiai, suprantant, kad agresyviai rusifikacijai dabar atsiliepia kraštutinis fetišavimas. Abu reiškiniai nemalonūs ir demokratėjančiai Lietuvai vienodai pavojingi.

Neišsiugdysime tautinės sampratos, jei nematysime savo vočių, jei kvailai girsimės, kitus peiksime. Neužmirškime, kad mūsų apdainuoti ežerėliai kitam gali pasirodyti tik apšnerkštomis balomis, ir tas kitas būtų teisus, nes mūsų žemė yra visur graži ir godotina. Klaidinga būtų suvokti lietuvybę, neišlendant iš savo ''rubežių''. Šiuolaikinė lietuvybė turėtų būti suvokiama pasaulinio vyksmo kontekste, nes juokingai šiandien atrodo tie, kuriems saulė sukasi apie žemę.

———

Pasaulio lietuvių rašytojų konferencija
rengiama š. m. gegužės 22-24 d.
Anykščiuose.

Diskusijai siūlomi klausimai:

lietuvių literatūros vientisumo ir tęstinumo samprata,

istorijos tiesa ir kūryba,

Lietuvos vaizdas išeivijos literatūroje

atsisveikinant su ''socialistinio realizmo'' doktrina,

tautos literatūra pasaulyje.

Taip pat bus Lietuvos ir išeivijos rašytojų veiklos bei knygų leidybos apžvalgos.

Po Lietuvos kultūros kongreso, kviečiami išeivijos rašytojai atvykti ir į šią pirmą kartą rengiamą tokio pobūdžio konferenciją. Apie dalyvavimą pranešti iki 1990 m. kovo 30 d, Lietuvos rašytojų sąjungai. Norima žinoti, kokiu klausimu kas norėtų Konferencijoje pasisakyti.

Lietuvos Rašytojų Sąjungos valdybos pirmininkas

LIETUVOS RESPUBLIKOS AUKŠČIAUSIOSIOS TARYBOS

A K T A S

DĖL LIETUVOS NEPRIKLAUSOMOS VALSTYBĖS ATSTATYMO

Lietuvos Respublikos Aukščiausioji Taryba, reikšdama Tautos valią, nutaria ir iškilmingai skelbia, kad yra atstatomas 1940 metais svetimos jėgos panaikintas Lietuvos Valstybės suvereninių galių vykdymas, ir nuo šiol Lietuva vėl yra nepriklausoma valstybė.

Lietuvos Tarybos 1918 m. vasario 16 d. Nepriklausomybės aktas ir 1920 m. gegužės 15 d. Steigiamojo Seimo rezoliucija dėl atstatytos Lietuvos demokratinės valstybės niekada nebuvo nustoję teisinės galios ir yra Lietuvos Valstybės konstitucinis pamatas.

Lietuvos valstybės teritorija yra vientisa ir nedaloma, joje neveikia jokios kitos valstybės konstitucija.

Lietuvos valstybė pabrėžia savo ištikimybę visuotinai pripažintiems tarptautinės teisės principams, pripažįsta sienų neliečiamumą, kaip jis suformuluotas 1975 metų Europos saugumo ir bendradarbiavimo pasitarimo Helsinkyje Baigiamajame akte, garantuoja žmogaus, piliečio ir tautinių bendrijų teises.

Lietuvos Respublikos Aukščiausioji Taryba kaip suvereninių galių reiškėja šiuo aktu pradeda realizuoti visą Valstybės suverenitetą.

LIETUVOS RESPUBLIKOS
AUKŠČIAUSIOSIOS TARYBOS PIRMININKAS

V. LANDSBERGIS

LIETUVOS RESPUBLIKOS
AUKŠČIAUSIOSIOS TARYBOS SEKRETORIUS

L. SABUTIS

Vilnius, 1990 m. kovo 11 d.

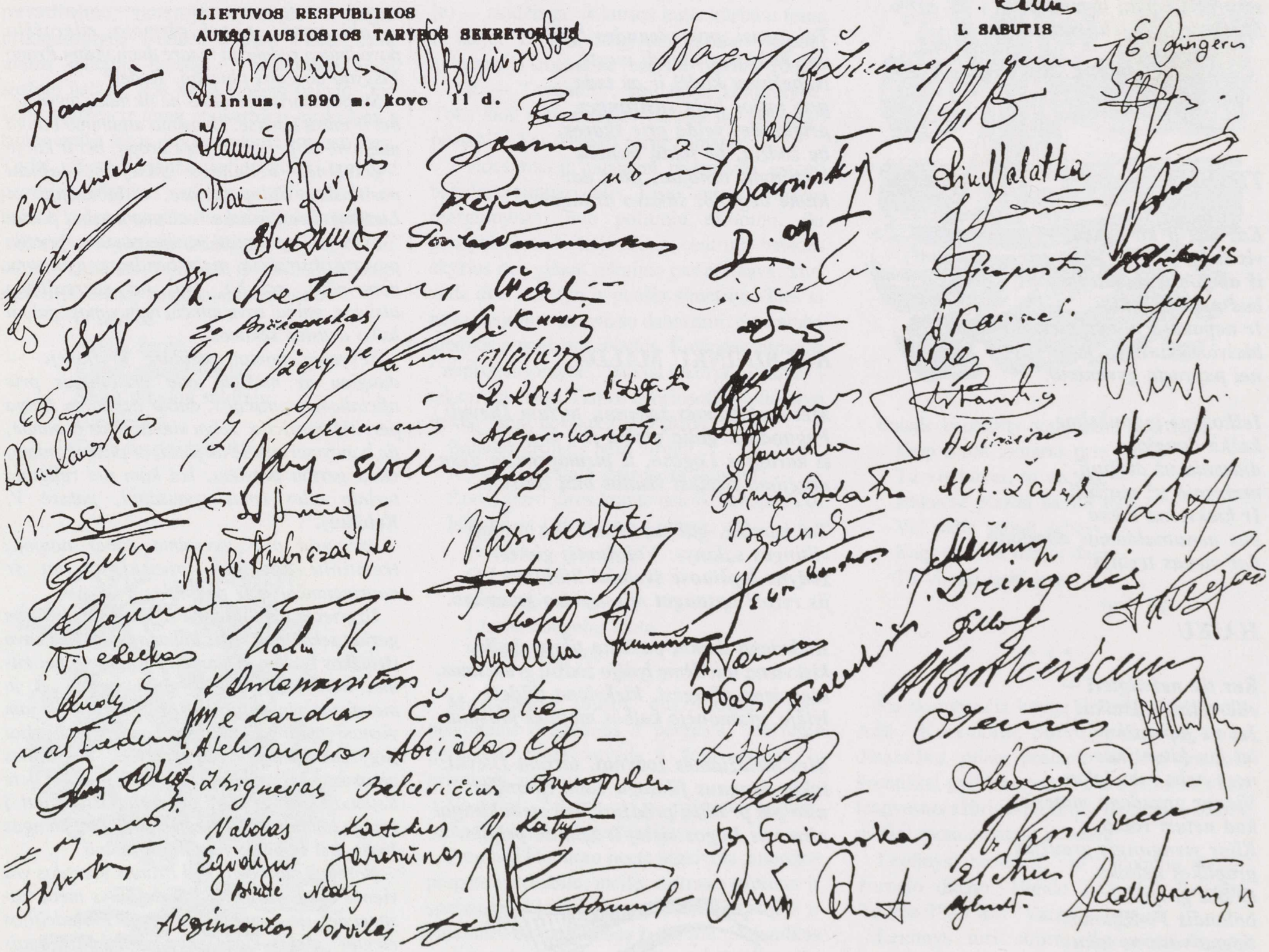

Nepriklausomybės atstatymo aktas. Act Reestablishing Lithuanian Independence.

Pranas Visvydas

KITOKS PAVASARIS

KITOKS PAVASARIS

Jaunystės metų palydove,
stangrių kamienų broli,
naujos aušros gerovei
įvykdei narsų šuolį.

Teisybės vėliavą iškėlęs,
su priesaika krūtinėj
tu atnešei nevėlindamas
eikliausio žirgo žinią,

kad jau kitoks pavasaris
mums laisvės himną gieda,
nors nelemti sovietkariai
krauju tikėjimą aprėdo.

Dar reikia grumtis tautai
skaudaus likimo ovale,
smurtu į nevilti įtrauktai
Maskvos apdujėlių valia.

1990 Kovas

TĘSINYS

Kas bus ir ko nebus —
vis tiek
iš abejonių išsinarplioti
bus neįmanoma.
Ir nepakaks mums niekada
blaivios minties,
nei paprasto gyvenimo.

Ieškosime ir lauksime
kažko daugiau:
didesnio už didžiulį,
mažesnio už mažiulį.
Ir kiekviena diena
bus nenumaldomas norėjimo
dar vienas tęsinys.

HAIKU

Kur tik nežvilgteri —
eilėraštis — Haiku!
Jei ne japoniškas,
tai jau kitoniškas
nors nebe toks lakus.
Vienur graudena moteris,
kad neturi vaikų.
Kitur viengungis graužias
praplikęs nelaiku.
O štai gi lyrikas —
balandis Fudžijamos —
tipena vasaros taku
ir ieško naujutėlio
lietuviško haiku.

PRIETEMOJ

Ramybės skraistę paliečiau
vaikystėje, nors nežinojau,
Ką reiškia ji šioj žemėje,
pavasario gyvybei trykštant.
Kai motina su prieblanda
vos regima palangėje sėdėjo,
aš jos paklausiau: ''Mama,
kodėl neuždegi stalinės...?
Kitur langai jau šviečia.''

''Dar ne, sūnau, tik prietema,
tegul... Aš mėgstu jos ramybę
ir nežinau kodėl man taip
tas slenkstis iš šviesos į tamsą
yra toks būtinas. Jaučiu,
kaip sielą glosto praeities
pavasarių kvapnioji skraistė''.

Tai tarusi, prie oleandro lapų
dar kokį pusvalandį mąstė.
Nebežinau kodėl ir aš tada,
prie josios kojų susirangęs,
priglaudęs veidą prie skaros,
be žodžių, be jokių minčių
laimingas tūnojau, nors dar
lauke bėgiojo, šūkavo draugai.

KALBININKŲ MALDA

Mes meldžiamės žodynui, tartum Dievui:
Paguoda ir galia ateina juk iš žodžių,
iš karalijos Logoso, iš pirmapradžio gyvo
norėjimo išreikšt visatos būtį žodžiais.

Tai įsiminę, gal suprasime, ką reiškia
viltingas sakinys: Vaizduotėj gimęs,
žodyno lopšiuose švelniai liūliuotas,
jis ryžosi apsaugot miestą nuo griuvimo.

Kiekvieną daiktą pasitiko tikras žodis,
kiekvieną nuodėmę lydėjo žodžių griausmas,
kiekvieną džiugesį, kiekvieną liūdesį
lytėjo, glamonėjo kalbos motulės jausmas.

Mes meldžiamės žodynui, tartum Dievui:
tokia dangaus filologų valia žmonijai
nuo pat pradžių pradžios, kai stebuklingai
pirmasis Logos sieloj it želmuo prigijo.

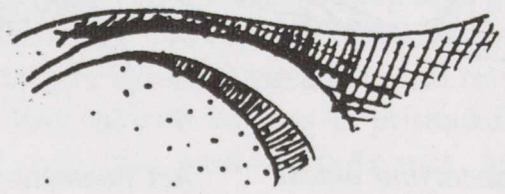

* * *

O jeigu pasakysiu jums:
naktis yra šešėlio motina,
o vakaras aistros globėjas,
jūs nesutiksite su tuo,
suprantama, nes žodžiais galima
daug ko pritarškinti.
Mes visa tai vadiname eilėdara,
kuri išreiškia klegesį epochos —
žodingą, sujauktą ir susuktą
aštrių, ilgų liežuvių būvį.
Sakyti galima ir šiaip, ir taip,
o jeigu norite — kitaip, antraip.
Tų galimybių leksinių juk begalė.
Ir mūsų leksikonas kaip dramblys
arenoj lankstų straublį tiesia,
dėl juoko protarpiais aptaško
pirmų eilių žiūrovus, ir oho —
tada pakyla klyksmas. O vaikai
vėliau tą džiugesį sapnuoja.

Tokį vardą pagal pirmojo eilėraščio pavadinimą redakcija nutarė duoti visam Prano Visvydo poezijos pluoštui. Kodėl?

Šis pavasaris yra kitoks ne tik mūsų tėvynėje, bet ir mūsų širdyse. Dvasinio atgimimo banga nuėjo ne tik per visą rytų Europą, bet ir kitoje ''geležinės uždangos pusėje'', labiau pasireiškęs Baltų tautose, o labiausiai — Lietuvoj. Socialistinio realizmo marinti poetai ''atvirumo'' (glasnost) vėjeliui papūtus, poeziją pavertė abstrakčia, nieko bendro su gyvenimu neturinčia, rašyba. Gal tai surrealizmo atrūgos, gal tai savų minčių nebuvimas, gal tai laiko dvasios sekimas.

Tėvynėje poetai atsidūrę kryžkelėje — daugiau ar mažiau tada prisitaikius prie oficialiosios pozicijos, dabar nepatogu staiga pereiti į opoziciją. Jeigu vienas kitas ir bandė, tie bandymai sukėlė tik juoką ar pasipiktinimą. (Kad geriau patylėtų, kai kam net religinio turinio eiles ėmus spausdinti, patarė V. Kubilius).

Arčiausia prie gyvenimo dabar naujoji, tremtinių kūryba, apie kurią net ir nagrinėjančių esey pagimdė.

Užgriebia aktualijų ir Pr. Visvydas, bet jam geriau sekasi jau kuris laikas susidarytas savo išraiškos būdas, kuriame nevengiama nei ritmo, nei rimo, kad ir gana laisvo, gi jo metaforos vis naujos ir originalios, tik jam vienam būdingos. Viename sakinyje gražiai sugyvena fantazija su realybe, o posmas pinamas ne iš geležinių sakinio virbų, bet liete liejamas kaip skaidri akvarėlė, išvirstanti į smagų laiko tinklą, už kurio ne tik prasmingas žodis, bet ir gilesnė mintis užkliūna.

Norėtųsi pastebėti, kad Pranas Visvydas yra vienas iš tų, rašančių jau dešimtys metų (atsimenant jo studijos vertą ''Philadelfijos elegijų'' ciklą), kuris gali pasigirti (kaip anais metais Juozas Žengė), kad ir neišleidęs rinkinio, gali būt poetas.

Unikalus baladės triptikas

Elenos Tumienės ''Gintaro šalies baladė''

O tėvyne
Aisčių žeme...
Ežerų melsvi veidai.
Sodai obuolių saldinių
Gintariniai
Tavo marių pakraščiai.
(psl. 7)

1962 metais rašytojas Antanas Vaičiulaitis literatūros kritikos rinkiny ''Lietuvių literatūra svetur'' pastebėjo: Elenos Tumienės (''Karaliai ir šventieji'') atėjo su nuosavu pasauliu, kurio stiprybė — istorinių mūsų tautos asmenybių prisišaukimas. Taip prabilusi, ji betgi užsisklendė moksluose, ir jos lyra liovėsi viešai skambėjusi.

Laimei poetė Elena Tumienė neišleido iš pirštų savo orfėjiškos lyros, ir po ilgesnės pertraukos dovanojo mums ir antrąjį savo poezijos veikalą ''Gintaro šalies baladė''. Tai 32 puslapių sąsiuvinys. Viršelyje, greta pavadinimo nenurodytas veikalo žanras tik pavadinime įaustoji ''baladė'' mena priklausomybę baladės sričiai. Poetė davė mums sudėtinę baladę — nepaprastą kelių siužetų baladę. Tai kelių siužetų baladė. Tai kelių siužetų ir temų atsikartojąs ekskursas į tautos antiką ir tos išvykos radinių apmąstymas. Todėl, panašiai, tenka vadinti kūrinį tapybos pasaulyje triptiku, vadiname ''Gintaro šalies baladė'' superbaladė arba **baladiniu triptiku.**

Poezijos mylėtojai džiaugsis susilietę čia su kūrinio radiniais, su išvadų išvestinėmis. Kaip matyti iš dažnai pakartojamo refreno:

O tėvyne
Aisčių žeme...
Ežerų melsvi veidai
Sodai obuolių saldinių.
Gintariniai
Tavo marių pakraščiai
(psl. 7)

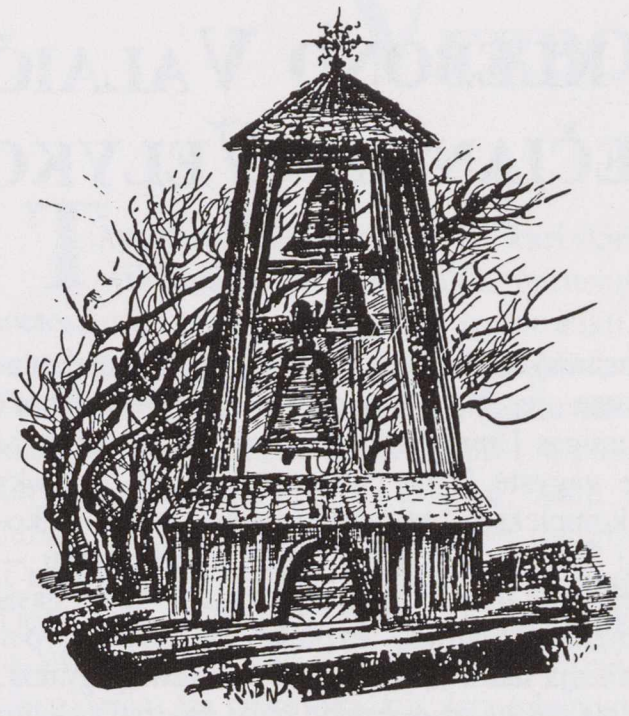

Knygos iliustracijos dail. A. Korsakaitės-Sutkuvienės
Book illustrator artist A. Korsakaitė-Sutkuvienė.

Imant tapybos triptiko panašumą, pirmasis šio baladinio triptiko metmuo, nuostabiai atitikdamas struktūrinei triptiko užduočiai, yra rezervatas, iš kurio ateina madžiaga (tapyboje) — medžiaga, iš kurios imtis kūriniui temų ir idėjų. Tai yra daigynas, kuriame slypinti substancija tebelaukia magiško tvėrimo žodžio ''Fiat — Tebūnie!'', kad taptų konkretybe. Toks šios superbaladės tekstas iki aštuntojo puslapio. Tai triptiko tezių pamatas.

Dvidešimtuoju puslapiu išsemiama antroji baladinio triptiko dalis. Tasai, antrasis siužetų margumynas: nuo politinių aksiomų, iki prisipažinimo meilėje. Šitas, centrinis baladės skyrius nelyginant religinio pastato nava, kuri veda akis aukštyn ir puošia simetrija. Ties ta nava susitinka senovė su dabartimi. Suskamba įdomios ir netikėtos išvados. Kovingas terminas ''nepriklausomybė'' jaukiai inkorporuojamas į teksto sūkurius. Tautos istoriosofija kelia savo veidą: tauta nusisuko nuo jūros.

Balnojo brolelis bėrą žirgelį...
Kodėl jis nestatė sparnuoto laivelio?
Kodėl antro jūros kranto neieškojo? (psl. 20)

Įsižiūrima į modernią Lietuvą:

Pirmyn,
O Lietuva.
Ir tu rikiuokis
Į tarpą daugelio tautų
Vėl drąsiai stoki.

Mąstydama tautos curriculum vitae postūmiais (tragedijos ir pergalės) istorinius perijodus poetė suveda į žodį. Vieną ir prisotintą amžiais.

Vorksla, Žalgiris... ir pavogta karūna. Lakoniškumas iki perfekcijos.

Praeities kloduose poetė atgaivina žmonijos perpetuum mobile, meilę. Antrasis triptikas ir spalvingasis jo dekoras suskamba Kęstučio ir vaidilutės Birutės meilės žydėjimu. Dinamikos pasiekta, kad Birutės širdis nujaučia Kęstučio jausmus: (17 psl.)

Tas, tas
Tau dievų skirtas,
Pramatytas,
Bus...
Greit širdis tava
Atbus.
Ji tau aiškiai pasakys,
Jog tai — jis.

* * *

Šimtmečių bėgyje baladė, kaip ir sonetas, kito. Baladė noriai pasakojo apie žymius asmenis, apie tragiškus epizodus jų gyvenime. Baladė myli padavimų žymūnus. Ar šalia beveik realiai apčiuopiamų sulegendinamos istorijos Gintaro šalies fone neiškils Kastyčio ir Jūratės siluetai? Jie galingai iškilo trečiame šio baladinio triptiko skyriuje. Poetė pateikė šių pusdievių duetą jų nepaprastos meilės tema.

Baladė baigiama optimizmo akordais:

Kaip senas gintaras prie jūros
Tu vis buvai, tu vis esi —
Rūkuose plazda naujos būrės
Vėl saulė spindi debesy
Kaip amžina bangų daina,
Tu visada lieki jauna.
(psl. 32)

* * *

Šią skambančią knygą iliustravo dailininkė Ada Korsakaitė-Sutkuvienė. Dešimts dinamiškų pilno puslapio dydžio piešinių šventiškai gvildena temą. Nors pasakos tonui lengvesnis ažūrinis piešinys, dailininkė paėmė piešinį monumentalų ir sodrų.

Leidinys, brošiūra, yra ''Lietuvių dienų'' žurnalo didžio. Išleido JAV LB Švietimo Taryba 1989 m. ''Varpo'' metais.

Leidinys turi stiprių dovaninės knygos kvalifikacijų.

Jurgis Gliauda

Stasys Ivošiškis

KUNIGO KLEBONO VALAIČIO LAIŠKAS KVIEČIANTIS VELYKOMS

(Iš romano ''Spūdai'')

''Kad Kaune nupuikai ir išsižadėjai senio, kurs tau yra artimesnis už visus naujuosius tavo draugus, niekad nė žodeliu nepragiedrini niaukios senatvės, tai, švelniai tariant, — sarmata.

''Žinau, žinau tavo išsikalbėjimus: tai laiko maža, tai naujienų neturi, o kas yra naujo, tai laikraščiuose parašyta; sveikas nieko nepasikeitei, ką parašai, tai man atsiunti ir k. ir k. — ad libitum. Rašyt moki. Juk iš to, jei ne pyragus, tai bent duoną valgai.

''Bet man jūsų laikraščiai seniai jau nebeįdomūs, tai aš jų ir nebeskaitau. Neskaitau aš ir tavo raštų, nes visa tai — išmislai. Užteks man vieno brevijoriaus, iki Dievas pas save pasišauks. O mane domina ne pasaulio naujienos ir ne tai, ką tu kitiems pasakoji, bet — kas naujo tavo sieloje pražydo, kuo tu ją turtini, kaip tu ją rengi amžinajam gyvenimui. Pats dar, žinoma, jautiesi jaunas, sveikas, tai ir immortalis, tad tokiomis mintimis dar nekvaršini sau galvos. Bet kas man beliko? Juk kai nueisiu pas Dangiškąjį Tėvą, tai Jis manęs tikrai nepaklaus, kiek naujų armotų Hitleris padarė ar ką smaugia Abisinijoje; nei nesusidomės tuo, ką sveikas naujo parašei, tai kam man tuo penėtis?

''O tu niekad nė nepaklausi, ar aš tebegyvas esu. Ar nemanai, kad turėtai kada atvažiuoti senio aplankyti? Gal jau paskutinį kartą? Ko jūs, jaunieji, taip bijote senų žmonių, kaip davatkos vedybų? Na, žinoma, mes suvaikėję nevėkšlos, mus skiria visai kiti pasauliai — ir visi kiti jūsų sąmojai. Bet, tikrai, jei jums vyrai yra tie, kur smuklėse varžosi, kas gali geriau pasigerti, o pasigėrę giriasi daugybe fornikacijų, tai aš visada buvau netikęs dvėsla.

''Bet tu, vaikeli, seniau kitaip apie mane galvodavai, kol dar mėgdavai glaustis po mano sparnu. Tad atleisk man seniui, bet ar nesate jūs, kaip ir davatkos, tinginiai ir todėl bijote atsakomybės už savo gyvenimą, kurį jums primena artus seno žmogaus galas? Bet juk visa, ko seni žmonės iš jūs nori, tai tik kad leistutės save mylėti. Ar ir tos vienintelės dovanos jie iš jūs negali gauti?

''O, jūs strutiniai drąsuoliai!

''Kai buvo pas mane kun. Puskampis, tai vakarais su juo dar kartais marijošių palošdavome, o dabar man neseniai priskyrė naują vikarą, tai aš ne tik kad kortų nebematau, bet prie jo nė išsižiot nemoku: kiekviename mano žodyje jis bematant dešimt suklydimų suranda. Dabar, matai jaunieji per kelioliką metų išmoksta dešimt sykių tiek, kiek mes seniau per visą gyvenimą.

''Stebuklingi laikai užstojo. Tik, dėkui Dievui, man neteks tų stebuklų ilgai regėti. Aš tai juos sena žmonių kalba vadinu pamišimais. Mane tai mokė taip: jei bernas ar merga vagia ar paleistuvauja, vadinasi, nusideda Dievo ir žmonių įstatymams, yra pasileidę, ir juos reikia bausti — skirti gerą atgailą, kad ateičiai pasitaisytų. Ir, dėkui Dievui, mes sugebėdavome jų ištvirkavimus žaboti. O dabar? Kunigas Duonikis mane moko, kad dabar tai ne vagystė ir ne paleistuvystė, bet kažkoks ''kompleksas'' tų nelaimingųjų (sic!) psichikoje! Vadinasi, dabar visai nėra nusidėjėlių — beliko tik ligoniai. Na, ar ne užstojo laimingasis amžius? Atsirado kažkoks žydpalaikis, per baisiąją naktį jį velnias įkvėpė savo pagunda, ir tas gašlus ožys surado būdą pavirsti nekaltu avinėliu: jis sugalvojo psicho analizę. Žinoma, kai jis visiems pažadėjo angelo sparnus, tai jo herezija ir prigijo.

''Tai, va, pagaliau ir susilaukėm žydiško mesijošiaus ant žemės! Tik aš ne visai esu tikras, ar to mesijošiaus blevyzgojimas neprieštarauja Katalikų Bažnyčios mokslui. Skųstis aš nenoriu, nes kunigas Duonikis šiaip yra doras vaikas, bet kartais ta savo dora jis tikrai tvirkina žmones. Antai, vieną sekmadienį sėdome mudu spaviedoti; ir kai prie jo priėjo viena davatka, tai aš ir visą sumą atlaikiau, o jis ją vis tebekamatinėjo; ir kad per zakristijoną nebūčiau išvaręs pamokslo sakyti, tai, tur būt, būtų per naktį su ja kugždėjęsis. Visi žmonės pasipiktino ir tik į juodu tesidairė.

''O paskui kaip tyčia toks skandalas!

''Jau jo tas knibinėjimasis psichologijoje bus tikrai ne su doru. Aš paskiau jo klausiau, ar jis tai bobai padėjo atgailą atlikti, o jis man drožia, kad ją valdąs kažkos nustelbtas ''kompleksas'', ir jis stengęsis jį išnarplioti.

''— Kunige vikare, sakau, tai sena davatka, ir iki tu išnarpliosi savo kvailą ''kompleksą'', jinai tau įvarys dešimt kitų. Tai kiekvienos davatkos darbas prisilabinti jaunam kunigui, ir jei tik nori, tai ji tau išgiedos tiek kompleksų, kad ir per metus nebaigsi klausyti. Nepiktink man parapijonių, sakau, ir mesk šunims visus savo ''kompleksus'', nes greit patį reikės vežti kur surištą, kad nesikandžiotum. O jis paraudo ir teisinasi, kad tai jo pareiga padėti žmonėms savo mokslu. Ir puikiai padėjo! Nieko sau mokslas. Dabar ji, ana, guli ir laižosi. Žmonės sako, kad tai ju savo liežuviu sukėlė tą negirdėtą nelaimę, kuri neseniai ištiko mūsų miestelį. Bet tu apie ją, žinoma, esi skaitęs laikraščiuose, tai man nėra reikalo nė pasakoti.

''Pagalvok tik!

''Todėl aš ir sakiau ir visada kartosiu, kad niekam nedera keisti Dievo žodžių į gudriausio žydo mokslą. Norėčiau, kad kas padėtų man įtikinti tuo kunigą Duonikį. Ar sveikas nesutiktai? Juk pats esi irgi jaunas ir išmokslintas, tai gal greičiau atrastai kelią į jo ''kompleksus?''

''Atvažiuok. Ateina šventės, Rozalija rengiasi visa ko prigaminti, o kas visa tai suvalgys? Ašai jau tik košes ir duoną su sviestu tegaliu suviršinti, o ji žąsį, kurkę, du paršiuku žada pjauti, kumpį nuo seniai mirko kažkokioje smarvėje, miltų prisipirko, kiaušinių nuo Kalėdų nė vieno neparduoda — sakau, tikras balius!

''— Na, kur gi tu viską dėsi! — sakau jai aną dieną. O ji kai šoks man į akis kaip tarataika — vos į plikę neįkibo. — O kas mes, girdi, pagonys ar ką? Jei nenori, kunigas, tai nevalgyk. Ne visi tokie skystapilviai, kaip pats.

''Tai man gražiausia! Pati per dienų dienas tik pluteles vobaluoja, o man prikaišios. Na tik paklausyk! A, jau išties sena yra. Visai. Tokia papurška pasidarė — nė žodelio neduos pratarti. Kartais tai mudu kai imsim vienas vieną vadinti seniais, netikėliais, dvėslomis, tai net gražu pasiklausyti. Bet, rodos, puodas katilą vainoja...

''Tai atvažiuok, sakau, šventėms — smagiau bus kartu. O ir tau praverstų pasiganyti po skystų Kauno valgyklų; ir jei jau nenori su manim bent prieš mirtį pasimatyti, tai atvažiuok dėl sveikatos. Ir obuolių dar gražių, aportinių, liko nuo pereitų metų; Kaune tokių tikrai negausi. Man Alperavičius irgi liepė jų valgyti; sako viduriams sveika, tik kad aš jų neįkandu. Prašiau patarkuoti, bet, manai jų prisiprašysi? Merga vis atsikalbinėja, kad tarka negera, o kai pirkau naują, tai jai iš karto pirštas ištino; o Rozalija miega per dienų dienas ir sako, kad tokiam darbui neturi laiko.

''Ak! kai jau žmogus pasensti, tai verčiau nebegyvenk: visur tik viskas kliūva, pats irgi tik kliudai kitiems — tai ir tiek naudos. Bet nieko. Neilgai jau teks Rozalijai mane barti. O tu, jei dar nori mane gyvą pamatyti, tai atvažiuok. Galėsi sau ilsėtis, valgyti, miegoti — nieks nekliudys. Tik, tiesa, ant šventoriaus medžiuose tiek kovų priviso, jog kai ima kažko tarp savęs bartis, tai užmigt negaliu. Kartais gailiuos, kad seniau tave lupdavau, kai po medžius ir bokštus karsteisi ardydamas jų lizdus. Dabar, jei norėsi, galėsi ruopštinėti — nieko nedarysiu.

''Tiesa, pas mus gera naujiena; Velykoms širmė atvedė jau septynioliktą kumeliuką! O koks jo gražumėlis — akys slysta. Ir koks išdykęs! Prunkščia, šokinėja, spardosi; man kepurę suplėšė, mergai pilną kibirą pieno išvertė...''

* * *

Taip prieš Velykas man rašė kunigas Valaitis. Ir romus to mažo senelio veidas, išraižytas raudonomis gyslelėmis, taip liūdnai ėmė į mane žiūrėti iš po graižaus jo rašto, jog man širdį suspaudė kažkokia saldi širdgėla, sentimentalūs mažų dienų atsiminimai, kuriuose žmogus mato save nekaltą, gerą, švelnutį ir stebisi, kaip iš tokio gražaus daigo galėjo išaugti tokia šleikšti piktžolė — visi jie ėmė skverbte skverbtis man į galvą ir pripildė mane tokios pavasariškos nostalgijos, jog Spūdai man jau nebeatrodė mažas atkampus miestelis, bet gražiausios pasakos židinys, ir aš su džiaugsmu atsakiau gerajam kunigui Valaičiui, prašydamas jį priglausti mane Velykoms.

Kaip rašytojas beletristas Stasys Leskaitis, Ivošiškio slapyvardžiu, debiutavo romanu ''Spūdai'', kurį išleido 1937 m. garsioji grožinės literatūros leidykla ''Sakalas''.

''Lietuvių enciklopedija'' romaną vadina realistinės krypties psichologiniu veikalu, kuriame autorius vaizduoja Lietuvos provincijos mažo miestelio davatkines apkalbas, privedusias prie tragiškų įvykių. Tatai tuo metu dvelkė nepopuliaraus ''kaimo'' pasakojimu, kas veikalą gerokai nupigino ir autorius literatūriniuose sluoksniuose žymesnio dėmesio nesusilaukė. J. Keliuotis, modernus žurnalistas ir kultūrininkas savo žurnale ''Naujoji Romuva'' tiek tepasakė, kad romanas nėra dinaminis (iš tikrųjų nuobodokas), o rašymo būdas vietomis priartėja prie mokslinių psichologinių svarstymų ir analizavimų stiliaus; šiaip, esą ''naturalus ir aiškus'', ramus ir epinis, nors epui permenka tematika.

Kai debiutavo, autorius, gimęs 1902 m., buvo baigęs aukštuosius teisės mokslus, dirbęs Lietuvos Raudonojo Kryžiaus konsultantu (spaudos vedėju). Po to, 1938 m., redagavo žurnalą ''Vairą'' kaip žinių agentūros ''Eltos'' ir ''Lietuvos aido'' korespondentas, gyveno Lenkijoj, grįžęs dirbo ''Lietuvos aido'' redakcijoj (1939-1940) 1941-43 m. buvo vidaus reikalų įstaigos direktorius. 1943-44 m. kultūros žurnalo, J. Keliuočio redaguojamo, atsakomasis redaktorius (nes okupacinė vokiečių valdžia J. Keliuočiui nedavė teisės pasirašyti).

Tuo laiku St. Ivošiškis ima gausiai bendradarbiauti Br. Daubaro redaguojamoj, okupantų leidžiamoj ''Ateity''. Joje per 16-ką atkarpų pereina jo antras beletristinis darbas ''Kaimyniška rapsodija''. Kadangi neišėjo atskiru leidiniu, jis kritikos visai neliestas ir skaitytojų mažai teįsidėmėtas. Jame St. Ivošiškis pasirodo žymiai brandesnis negu ''Spūduose'', tematika daug platesnė, stilius — įmantresnis, pasakojimo būdas originalus, išsiskiriąs nuo žinomų beletristų. Veikale vaizduojama keletas dzūko Jurgio Pikučionio šeimos vaikų gyvenimo periferijos, nuo dzūkiško kaimelio, iki Amerikos saliūno biznio. Veikalas dar laukia mūsų kritikų dėmesio ir nagrinėjimo. Labai galimas daiktas, kad autorius gali būt ''naujai atrastas'', kad ir po keliasdešimt metų tylos, ir įrikiuotas į naujasias lietuvių beletristų gretas, nors tuo tarpu nežinia šalia kurių, vien kurių ar už kurių.

To meto St. Ivošiškio kūrybinį barą dar papildo keletas smulkesnių darbų, kurių temos — lietuviška gamta ir jos giedantis paukštynas: ''Pavasario šaukliai'', ''Kas tankmėms pavasarį žada'' ir ''Verbos kapinėse'' (spausdinamas šiame LD nr.).

Bet didžiausio dėmesio verta, atrodo, būtų netrumpa apysaka ''Ar dovanosi?'' tikrai psichologinės analizės kūrinys, kuris, jei būtų atspaustas su kurio žinomo garsaus beletristo (J. Steinbecko, T. Woolfo ar kt.) pavarde skaitytojo būtų priimtas, kaip didelio talento kūrinys.

VERBOS KAPINĖSE

Tiktai peržengus sutartinę ribą, kuri skiria veikłųjį pasaulį nuo mūsų mirusiųjų vietos, ausims neįprasti garsai ėmė traukti į save reto pergyvenimo pažadu. Jie sklido iš visur, iš visų aplinkinių medžių; kai suvilioti imdavome smalsiai atvirtę knopinti į tą pusę, kur jie, sakytai, visi yra susitelkę, nauji jų deriniai — nauji ne savo tonais, bet tirštumu ir nauja vilione — pasigirsdavo kitame šone. Tie garsai viliojo ne savo grožiu, ne meistrišku jų atlikimu, bet kažkokiu tingiu, nežemišku charakteriu; tai tartum kažkas sapne bandytų lėtai pūsti vieną žemą fleitos garsą: tingiai pūsteltų kvapo į savo dūdelės skylutę ir, išgirdęs, kad jinai sodri ir švariai tebeskamba, laimingas užsnūstų vėlei. Tik tai ne žmogaus rankų padaryto instrumento, bet gyvų daiktų buvo garsai, ir kad ir kaip jie būtų buvę svetimi juos išgirdusiems, kiekvienas būtų pagalvojęs, kad juos gali skleisti tiktai tokios būtybės, kurias dar gimstančias Dievas palaimino reta švelnaus būdo dovana. Kapines buvo apgaubusi saulėta dienovidžio tyla, nei skysto vėjelio šiugždenimas plikose šakose nekliudė tiems miegusto švelnumo švilpinėjimams sklisti amžinosios ramybės plote, tai nuėję į vidų jau nebeturėjome kur nei dairytis: tos gaidos skambėjo priešais mus, užpakaly mūsų ir iš visų pašalių — visi aplinkiniai medžiai stūksojo prisagstyti apvalių, pūkais minkštučių, raudonai liepsnojančių sniegenų, tartum kvapių, švelnialapių rožių kokiame didžiame gamtos pokylyje. Jei Verbų Sekmadienį gamta, kartu su mumis sveikina įžygiuojantį pavasarį, jos dekoratyvinis genijus nebūtų galėjęs sukurti įspūdingesnių palmių savo dievybei po kojomis pakloti.

Deja, ne kasmet tą dieną tam genijui Lietuva teikia galimybę taip puošniai savo meninį jausmą demonstruoti, todėl šį Verbų Sekmadienį į medžių viršūnėse besiilsinčias sniegenas galima buvo žiūrėti tiktai šventinėmis akimis, o stebint tuos švelniuosius paukštelius tą dieną, negalima buvo tame vaizde neįžvelgti ir kilnios simbolikos. Iš vakarų ir iš pietų, iš kur tiktai atsigrįžusi saulelė pradeda žygį šiaurės linkui, savo spinduliais priešais save varydama pavasarį, maloniosios sniegenukės leidžiasi su juo rungtynių ir pakeliui visur spėja dar prieš jo įsigalėjimą tuo būdu kiekvienam kraštui atnešdamos patikimą jo greito atvykimo pažadą, nes tos jų giminaitės, kur žiemą kartu su mumis praleido, išskrido atgal į savo tėvynę pirmiesiems pavasario šaukliams pas mus tik pasirodžius, tad tosios, kurias mes šiuo metu pas save matome, šiaurėn keliauja iš pietesnių kraštų, ir viešėti čia jos ilgiau niekad nenori dėl to, kad bet kokių sėklų, kuriomis jos minta, po žiemos vėjų ir kitų sparnuotų svečių joms mažai jau beliko, ir dėl to dar, kad jų skrandelės yra ne tiktai gražios, bet ir ištaigingos: josios taip tirštai šiltais pūkeliais pamuštos, kad pavasariui savo žaliu vežimu atkeliavus jo atsivežtoji saulė mūsų padangėje toms gražuolėms pasirodytų per arti pakibusi. Ir tuo būdu šių metų Verbų dieną ramybėje besiilsintieji Kaune galėjo iškelti į dangų palmes su gyvomis gėlėmis ir jomis pasveikinti įžygiuojantį menininką, kuris netrukus jų poilsio vietą išpuoš daugybe gėlių dar gražesnių ir margesnių.

Tos pavasarinės gėlės bus, žinoma, daug puošnesnės ir įvairesnės; daugelis jų dar ir kvapus paskleis tokius, kokius — sako — tik šventųjų vėlės mistikams teatneša; bet nei viena būsimoji kapų gėlė neturės tokios savybės, kuri tosios iš šio Verbų Sekmadienio buvo apdovanotos, — jos nei viena nemokės taip tyliai, taip švelniai giesme prabilti. Tiek daug tų skraidančiųjų gėlių nežinau, ar kada nors man teko bematyti. Mūsų žieminės sniegenos laikosi šeimomis po keliolika porelių, o šiandie jas reikėjo skaičiuoti šimtais, jeigu ne tūkstančiais. Kadangi bemažne kiekviename medyje jų tupėjo kelios dešimtys, tai iš tirštumo tie vienodi švilpinėjimai sekė tartum vieną prasmingą pasaką; jos nustodavo švilpusios tik tada, kai aš atsistodavau po tuo medžiu, kur jos sutūpusios snaudė. Bet kas po medžiu savo elgesį protu valdo, tuo sniegenos menkai tesidomi ir maloniai leidžia jam jų grožiu gerėtis. Valandomis žmogus galėtai stebėti jų grakščius, santūrius sukaliojimusiss ant šakų šakelių, jų tylų, miklų siuvinėjimą iš medžio į medį, ar kaip jos lengvai žarijomis į žemę sminga, ieškodamos ten pabirusių pernykščių sėklų ir juo ilgiaus jas stebėtai juo didesniu ilgesiu į širdį imtų smelktis gailestis dėl to, kad ne Lietuvos miškus jos yra pasirinkusios savo tėvyne.

Sniegenos plunksnos ir kūnas stebėtojui maloniausia kalba sako, kad jos Kūrėjas yra didelis menininkas, o jos galvytė, — ir tai dar, kad tasai Menininkas jai suteikė ne tiktai grožį, bet ir švelnumą. Pamatęs jos storą, juodą galvytę su trumpučiu ir smailu snapuku, plačiu prie kaktos, negali nepajusti ramybės ir pilnumo jausmo, kurį teikia darni kūryba:

1944 m. antrą kartą komunistams okupuojant Lietuvą, St. Leskaitis (Ivošiškis) su banga pabėgėlių pasitraukė į Vakarus, o 1948 m. atvyko į J.A.V. ir apsigyveno Brooklyne, kur 1964 m. lapkr. 10 mirė.

Buvo vedęs sol. Vincę Jonuškaitę, kuri dabar gyvena Santa Barbara, Calif., ir saugo jo literatūrinį palikimą. Jos rūpesčiu padaryta ir ši ''L.D.'' publikacija.

švelnieji švilpinėjimai negalėtų eiti iš darnesnių linijų dūdelės. Sniegenos švelnų būdą ne tiktai jos galvytė skelbia; jį yra išgarsinę visi ornitologai ir paukščių augintojai. Subrendusi šiaurės sniegena retai nelaisvę ir mūsų klimatą beišlaiko, bet iš lizdo paimti paukštyčiai (jei tokiam žygiui pakankamai širdies surasite) gražiai auga, veisiasi ir ne tiktai lengvai prijunksta, bet ir nepaprastai prie savo augintojo prisiriša. Susibičiuliavusi sniegena, sako, dėl savo žmogaus draugo gali mirti iš liūdesio ir iš džiaugsmo. Primityvus nesudėtingas jausmas! — dažnas pasakys, prisiminęs, kad ir šunį — kitą žmogaus draugą iš Fauno pasaulio. Absoliučiai vertinant, gal jie yra teisūs; gal palaiminimas, skirtas kuklios širdies gyviams, nieko konkretaus nėra vertas, bet ar nesudėtingų jausmų būtybės nėra daug laimingesnės. Ar Dangaus karalystės būvio jos neima suprasti dar šioje pakalnėje?

Sniegenos atveju nuoširdus draugystės jausmas vienais fiziologinio malonumo refleksais negali būti išaiškintas, nes laisvėje ji yra nepaprastai ekskliuzyvi, su jokiais kitais paukščiais nesibičiuliuoja, o su visais savo būrio nariais jaučiasi surišta ne tiktai draugystės, bet ir tikro broliškumo jausmais. Jei vieną sniegeną ištinka kokia nelaimė, jei ji negali paskristi, visas būrys niekaip nesiryžta jos palikti; jei vieną kas nušauna, visos pakelia graudų klegėjimą, apsupa nelaimingąją, tartum norėdamos ją su savim nusinešti; o sniegenų pora yra idealus šeimininės meilės pavyzdys. Sniegenos tuokiasi visam amžiui ir niekad vien nuo kito neatitolsta. Perėjimo metu patinėlis ne tiktai savo žmonelę maitina, bet ją ir lizde pavaduoja, ir toks nuolatinis artumas jų paprastųjų jausmų nei kiek nebukina; savo meilę ir pasitenkinimą vienos kita jos rodo dažnais pasibučiavimais. Jų giesmelės nei meilės metu nesikeičia, ir patelė išperėjusi vaikus ima taip pat giedoti, kaip ir jos vyras (jos apačia yra pilka, ne raudona), tai giesmininkai iš sniegenų būtų ne kažin kokie, bet paukščių augintojai jas brangina dėl to, kad, iš pat jauniausių dienų pradėjus jas mokyti švilpti bet kokias giesmes, tai tos giesmės, praleistos pro jų sodrias fleitas, įgauna retą aksominę spalvą. Seniau garsūs tokie sniegenų augintojai buvo Turingijos kalnų gyventojai; išmokytas sniegenas jie pardavinėdavo visoms Europos sostinėms, siuntinėdavo net į Ameriką.

Paukščių augintojų narvuose, tiesa, dažniausia užtinkame kiek mažesniąją sniegenos rūšį — Pyrrhula pyrrhula europea, — laisvai gyvenančiąją Europoje iki Rytprūsių ir iki Alpių; bet būdu visos sniegenos (dvi dešimtys atmainų) vienos nuo kitų nesiskiria, mažiau nekaip savo išvaizda. Prof. Ivanausko parodymu, retos sniegenų porelės lieka perėti ir mūsų krašte, bet, deja, nei viena juodgalvių sniegenų atmaina čia sėsliai dar negyvena. Tad mums, norint pasidžiaugti tomis gyvomis, švelniomis gėlelėmis, geriausiai ieškoti jų uždaruose parkuose ar soduose paskutinėmis pavasario šaltomis dienomis, kai didžiosios sniegenos (Pyrrhula pyrrhula) grįžta į savo šiaurinę tėvynę. Tuo tikslu goklinėjant ne retai, gal būt, pasiseks užklupti ir tokią laimę, kokią mums šiandie skirta buvo susirasti — ištisas didžiules palmes, prisagstytas raudonų sniegenų, skleidžiančias sodrių, švelnučių fleitų pasaką. Su tuo džiaugsmu dažnam gal dar pavyks kartu turėti ir kitą — išvysti kitokių, daug retesnių paukščių pargrįžtančių per mūsų kraštą, — kaip man kad pasisekė pamatyti pilkąjį kuodalių svirbėlį (Bombycilla garrula). Svirbėlis — bemažne šnekučio didumo pilkas paukštis ruda kakta, ruda uodegos apačia su dryželiais skersai sparnus, gražiu pūkiniu kuodeliu ir juodom juostelėm ant akių ir gerklės — žvitrus pūkinis paukštis, visai nebailus, kaip tikras šiaurės gyventojas. Ornitologai praminė jį ''garrula'' dėl to, kad jis aistringai mėgsta giedoti, o jo vargšelio giesmės menine verte tikrai nepasižymi. Bet jis yra gražus padaras ir — nors prof. Ivanauskas autoritetingai sako, kad jis žiemą gana gausiai aplanko Lietuvą — pamatyti jį čia retai tepasitaiko. Vokietijoje jis labai retas svečias, o Rytprūsiuose igi nedažnas. To krašto kaimiečiai net prietaringai tiki, kad jis pasirodo pas juos tiktai kas septinti metai; tad šiaip ar taip, susitikimas suo juo tarp sniegeninių palmių man šiandie visą kūną ne tiktai smalsumu sudilgino.

Šią Verbų dieną toms gėlėtoms palmėms iškilmingai bestūgstant, per kapines sklido ne tiktai jų garsai. Visuose pašaliuose savo sidabriniais varpeliais skambino zylės: ''tui, tui-tui! daryk, daryk!'' — joms kartais pritardavo darbštūs melsvieji medžių akrobatai bukučiai, o pačioje aukščiausioje viršūnėje įsitūpusi saldžiai tryliavo malonioji žaliukė — visi savo giesmėmis sveikino pavasario šventę. Bet kai priėjau prie tvoros, kuri besiilsinčiųjų ramybę apeigomis skirsto, kitoje pusėje tą skambiąją tylą sujaudino gailūs moters klyksmai. Laikas jos skausmo, matyt, dar nespėjo užgydyti, ir jos rauda šiurpais skrodė tą saulėtą, šventiškąja rimtį. — Visa jūsų pasaulyje yra tik tuštybė ir šešėliai... — sulig tuo prašneko visi aplinkiniai kapų gūbriai. — Mūsų gyvenimas tėra ilgas skausmas. Jis prasideda skausmu, skausmo kiekiais jo žygiai tematuojami ir skausmu jie nutrūksta, paskui save tepalikdamas skausmus ir vargą... — skundėsi nelaimingosios moters vaitojimai.

— Bet gyvenimas turi būti ir graži laimė, jei jums leista skausmų valandas atpažinti... — tyliai švilpė švelniosios fleitos raudonais žiedais kaišytose palmėse.

1944 m. Verbų Sekmadienis.

— — — — — —

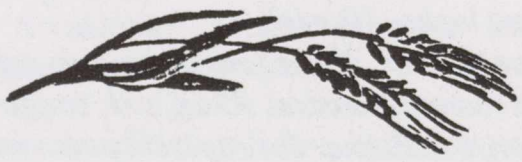

LIETUVOS KULTŪROS KONGRESO RENGĖJŲ KREIPIMASIS Į LIETUVOS ŽMONES

Brangūs tautiečiai! Visi Lietuvos žmonės! Šių metų gegužės 19-20 dieną Vilniuje vyks pirmasis po karo Lietuvos kultūros kongresas. Į jį susirinks keli tūkstančiai žmonių, paskyrusių savo gyvenimą kultūrai. Dalyvaus ne tik **Lietuvos delegatai**, bet ir **viso pasaulio lietuvių atstovai**, kuriems labiausiai rūpi mūsų kultūros likimas, kurie geriausiai mato jos negales, turi naujų idėjų, sumanymų, projektų. Ypač laukiami visi tie taurūs idealistai ir uolūs pasišventėliai, kurie be galo sunkiomis sąlygomis lyg darbščios bitės metų metais kruopščiai triūsė, rūpinosi mūsų kultūra, ją saugojo ir globojo, nesitikėdami atlyginimo, nesulaukdami net viešo pripažinimo, neretai pernelyg stropių valdininkų persekiojami. Šiandien labai pravers jų karti patirtis ir patarimai, kaip remti ir skatinti dabartinį kultūros atgimimą.

Susirinksime į kongresą tam, kad aptartume mus vienijančios kultūros būklę, aiškiau pajustume tas negandas, kurias ji patyrė, Lietuvai netekus nepriklausomybės, ir numatytume jos ugdymo galimybes. Šiandien mums būtina nauja kultūros politika, grindžiama demokratijos, pagarbos asmens laisvei, moralinės atsakomybės, tolerancijos ir teisingumo principais. Kultūrinė veikla turi atgaivinti prarastą istorinę atmintį, suniokotas tautos tradicijas, paminklus, šventyklas, garantuoti kultūros paveldo apsaugą. Šią veiklą privalu decentralizuoti, ugdyti kiekvieno Lietuvos regiono unikaliuosius bruožus, sudaryti tokias sąlygas, kad laisvai ir savarankiškai plėtotųsi visų žmonių kūrybos galios. Atėjo metas apsispręsti ir pasiryžti. Atgims kultūra, atsigaus mūsų dvasia, vėlei imsimės atsakomybės, — atgims ir Lietuva.

Tauta yra gyva per savo kultūrą. Ji išliko gindama savo gimtąją kalbą, papročius, dainas, šventas vietas, istorijos paminklus, savo vertybių hierarchiją. Šito užmiršti nevalia. Mes kreipiamės į jus visus, Lietuvos žmonės, ir į kiekvieną atskirai, kad nuoširdžiai prisidėtume prie kuo greitesnio mūsų kultūros atgimimo. Žemaičiai ir aukštaičiai, dzūkai ir suvalkiečiai, katalikai ir protestantai, kaimiečiai ir miestiečiai, mūsų krašte gyvenantys kitų tautybių žmonės — žydai ir totoriai, rusai ir karaimai, — visi esame to paties lizdo paukščiai, savo gimtojo krašto kultūros kūrėjai, jos vartotojai ir saugotojai. Mes atsakingi už tai, ar išliks mūsų kultūra, mūsų gyvenimo būdas. Visi drauge siekime šio didelio tikslo. Tegu jis mus suvienija ir tegu mus lydi laimė.

Kultūros kongreso rengimo
iniciatyvinė grupė

PROF. DR. VYTAUTO STATULEVIČIAUS KALBA BALTŲ LAISVĖS LYGOS KONFERENCIJOJE, LOS ANGELĖSE

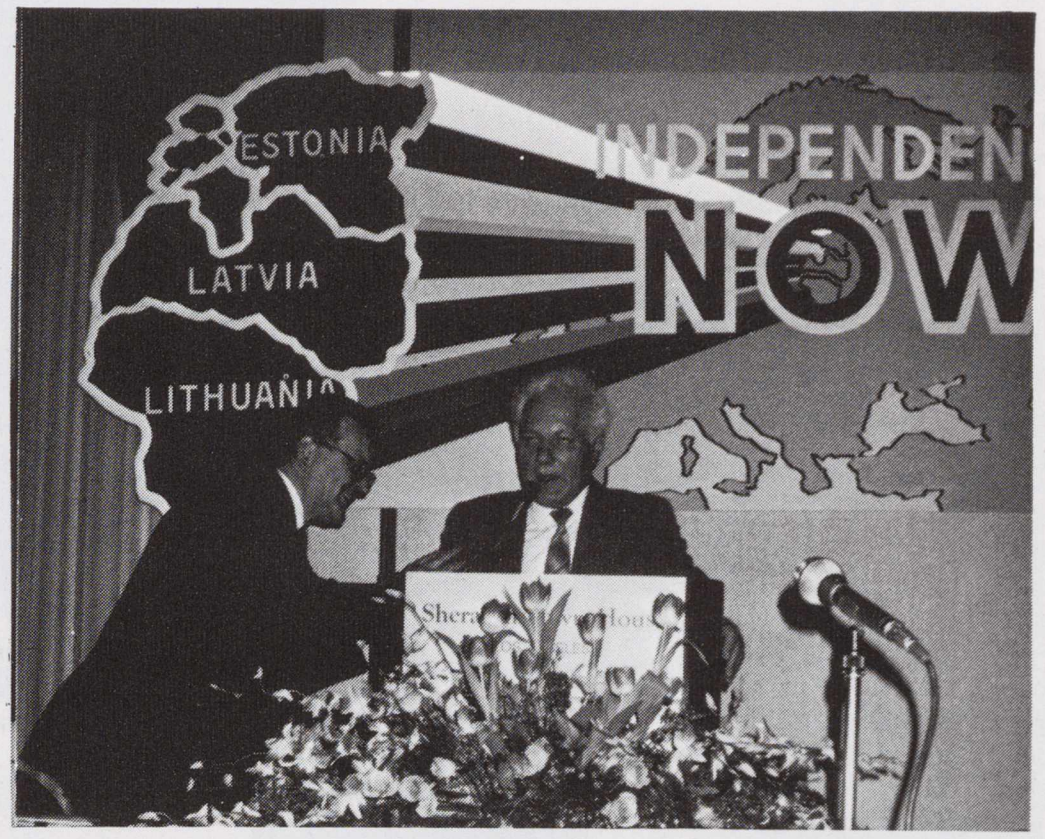

Prof. Vytautas Statulevičius kalba Baltų Laisvės Lygos konferencijoje. Kairėje Latvijos gen. konsulas A. Jerumanis.
Professor Vytautas Statulevičius speaking at the Baltic Freedom League conference. At left is Latvian consul general A. Jerumanis.
Photo by V. Baltusienė

Leiskite man pasveikinti jus visus nuo Lietuvos Mokslų Akademijos, Pasaulio Lietuvių Kultūros mokslo ir švietimo centro, nuo liaudies deputatų iš Lietuvos. Padėkoti jums už ilgametį ir nuolatinį budėjimą prie Lietuvos, Latvijos ir Estijos nepriklausomybės aukuro, kurio šiluma visada pasiekdavo Tėvynę ir suartino ir estus, ir latvius, ir lietuvius atkurti tris nepriklausomas valstybes prie gintarinės Baltijos jūros.

Man nuo pat pradžios teko būti Lietuvos liaudies deputatų seniūnu. Labai dažnai Maskvoje, deputatų suvažiavimų metu, vakarais, Lietuvos atstovybėje rinkdavomės visų trijų valstybių Liaudies Fronto ir Sąjūdžio remiami depiutatai, norėdami surasti bendrus optimalius elgsenos kelius. Ir mums sekėsi. Šių respublikų atstovų logika, taktas, argumentacija patraukė daugelį pažangiai ir demokratiškai nusiteikusių Maskvos, Leningrado ir daugelio respublikų deputatų ir šiaip žmonių; apie tai liūdija tūkstančiai sveikinimų ir sekmės linkinčių telegramų. Bet, ypatingai pradžioje, viską griovė stagnatiška, senų laikų pasiilgusi biurokratinė, agresyviai nusiteikusi, suvažiavimo dauguma.

Pirmas didelis laimėjimas, kelyje į nepriklausomybę, buvo slaptųjų protokolų tarp Hitlerio ir Stalino egzistavimo pripažinimas. Pradžioje buvo tvirtinimų, kad nei Maskvoje, nei Vakaruose originalų nėra, — yra tik kopijos, kuriomis galima ir abejoti, nors ir Hitlerio ir Stalino elgesys Lenkijos, Lietuvos, Estijos ir Latvijos atžvilgiu rodė, kad tokie protokolai egzistavo. Pirmas balsavimas nepatvirtino komisijos pateiktų išvadų, kad protokolai buvo: Stalinas ir Hitleris pasidalino aukščiau suminėtas valstybes iš anksto. Lietuvos, Latvijos ir Estijos vyriausybėms buvo patiekti ultimatumai, o po to jos buvo okupuotos. Ir tik ant rytojaus, N. Jakovlevui pateikus Maskvoje, Užsienio Reikalų ministerijoje, rastą Molotovo slaptą bylą, kurioje vienas jo padėjėjų perduoda 8 slaptuosius protokolus, kitam. Komisijos išvadoms buvo pritarta ir tuo pačiu pripažinta iš anksto suplanuota Pabaltijo valstybių okupacija ir aneksija.

Vėliau jau TSRS Aukščiausios Tarybos posėdžių metu, Lietuvos deputatai primygtinai siūlė, prieš svarstant įvairius atskirus įstatymų projektus apie nuosavybę, žemę ir kitus, būtinai apsvarstyti svarbiausią koncepciją — ką gi norima padaryti iš Tarybų Sąjungos: ar nepriklausomų valstybių bendriją, besiremiančią savanoriškomis tarpusavio sutartimis ar vėl imperinę unitarinę valstybę, kur respublikos turės tik kolonijų teises. Į visus tokius pasiūlymus atsakymas būdavo vienas — padarysime gerą federaciją, ruošiame konstitucijos projektą. Negalima paruošti projekto neapsvarsčius visose respublikose esančios koncepcijos. Akademikas A. Sacharovas paruošė tokių valstybių sąjungos koncepcijos projektą, kurį atspausdinome Lietuvoje laikraštyje su mano įžanga. Trečią valandą po pietų, deputatų suvažiavime, Sacharovui įteikiau laikraštį, kuriuo jis labai apsidžiaugė. (Sacharovas mirė tos pačios dienos vėlų vakarą). Nors suvažiavime projektas buvo išplatintas, tačiau jokios reakcijos į jį nebuvo, išskyrus, žinoma, Sacharovo bendraminčius.

Taigi liko viena — pradėti vesti derybas dėl būsimų santykių su Tarybų Sąjunga, — pagrindu, kad Lietuva niekada neįstojo į Tarbų Sąjungą, o buvo okupuota ir aneksuota; per pastaruosius dvejus rinkimus Lietuvos žmonės pareiškė vieningą norą atstatyti nepriklausomą Lietuvos valstybę. Daug kartų liaudies deputatai, respublikos Aukščiausioji Taryba kreipėsi į M. Gorbačiovą prašydama pradėti tokias derybas, sudarius atitinkamas komisijas. Buvo sakoma, kad Lietuva jokiu būdu nenori nutraukti ekonominių santykių su Tarbų Sąjunga, o atvirkščiai — glaudžiai bendradarbiauti, kas atneštų abipusę naudą, ir net pasirašyti Ekonominės Bendrijos sutartį.

Atsakymą iš M. Gorbačiovo gaudavome vieną — pirma išeikite pagal išėjimo mechanizmą, paskiau derėsimės, susiskaičiuosime kas kam ir kiek skolingi. Nebuvo dalykinių pokalbių ir M. Gorbačiovo vizito į Lietuvą metu. Daugiau susitikimai panašūs į mitingus. Gera tai, kad jisai pajautė Lietuvos laisvės troškimo dvasią, bet dideli argumentai apie Vilniaus, Klaipėdos problemas, apie kelių dešimčių bilijonų skolas, — buvo nerimti. Susėdus rimtiems pokalbiams, šios problemos — lengvai išsispręstų.

Mums nereikia naudotis išėjimo mechanizmu, nes nesame įstoję į Tarybų Sąjungą, — mes buvome **okupuoti.** Apie tokį mechanizmą būtų galima kalbėti Ukrainos ar Baltarusijos atveju, bet **ne Pabaltijo respublikų.** Be to, mechanizmas reikalauja, kad po referendumo už išstojimą prabalsuotų ⅔ TSRS liaudies deputatų suvažiavimo, o turint omenyje, kad tame suvažiavime demokratinės jėgos dar nėra gausios, o absoliučią daugumą sudaro agresyvi ir seniems principams paklusni dauguma, tai, kolei šalies aukščiausiu organu bus šis suvažiavimas, vargu ar pagal tokį mechanizmą kam nors pavyktų išeiti, nebent pačiai Rusijai. Toki principai būtų analogiški reikalavimui, kad kai vyras su žmona skiriasi, tai kad skyrybos įvyktų, turėtų prabalsuoti ⅔ kaimo gyventojų.

Toks mechanizmas pažeidžia žmonių ir tautų prigimtines teises.

Maskvoje, o taip pat visam pasauliui kalbama, kad Lietuvoje daug rusų, ir reikia numatyti lėšas, būdus kaip jiems išvažiuoti iš Lietuvos. Aš esu išvažinėjęs visą Lietuvą, pažįstu daug žmonių. Neseniai su TSRS Mokslų Akademijos viceprezidentu, Atominės Energetikos instituto direktoriumi akademiku E. Velichovu, lankiausi ir Ignalinos Atominėje elektrinėje, kur dirba apie 30,000 rusų tautybės žmonių. Jie niekur nesiruošia išvažiuoti. Daugelis žmonių atvyko į Pabaltiją dėl geresnio pragyvenimo lygio ir jie nori pagyventi ir Europos namuose, naujoje Lietuvoje, Latvijoje ir Estijoje, kur nereikės pirkti muilo ar batų pagal talonus; laukti 10-15 metų, kad nusipirkti automobilį, uždirbti į mėnesį 200-400 rublių, kas dabar atitinka 10-20 ar 15-30 dolerių.

Oficialūs Maskvos atstovai teigia, kad mes tendencingai skubame, kad taip nedaroma, kad Namibija 10 metų užsispyrusiai siekė nepriklausomybės. Mes jos siekiame **jau 50 metų**. Kaip deputatų grupės seniūnas, žmogus gerai žinąs situaciją, sakau jums, kad visą laiką kvietėme deryboms, rimtam pokalbiui. Išbandėme visu Tarybų Sąjungai, atrodo, priimtiniausius sprendimus, norėdami gero ne tik Lietuvai, bet ir visiems kaimynams. Maskva rimtai su mumis nenorėjo ir dar **nenori kalbėtis**. Todėl teliko vienas kelias, kas ir buvo padaryta — **Kovo mėn. 11 d. — atkurta Lietuvos nepriklausoma valstybė.**

Vytautas Statulevičius
Lietuvos Mokslų Akademijos Viceprezidentas,
Matematikos ir Kibernetikos Instituto
direktorius dabar vizituojantis profesorius
UCLA (Los Angeles, California).

VAIZDAI IŠ LIETUVIŠKOS VEIKLOS

Los Angeles

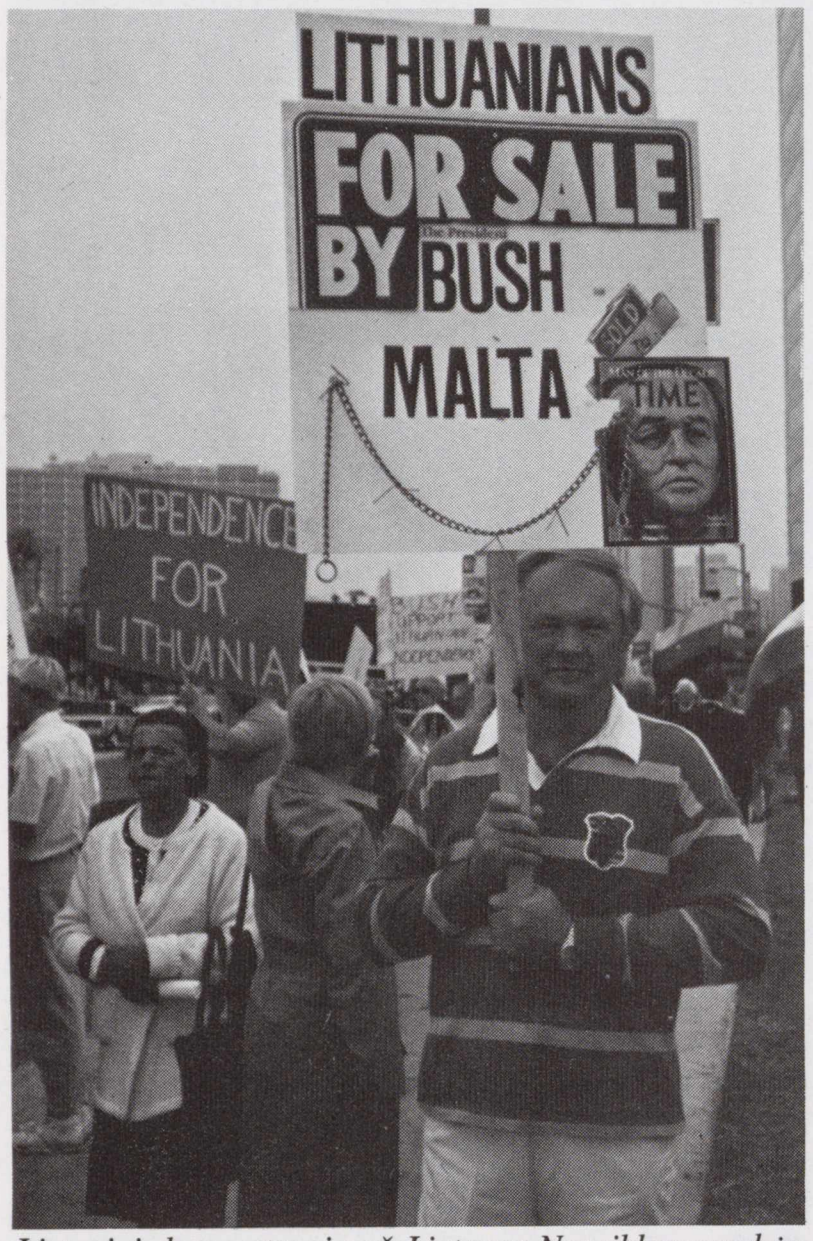

Lietuviai demonstruoja už Lietuvos Nepriklausomybės pripažinimą. Vytautas Burokas, neša plakatą išreiškiantį visų lietuvių nuomonę.

Lithuanians demonstrating in Los Angeles for recognition of Lithuanian independence. Vytautas Burokas is carrying a sign expressing the sentiments of all Lithuanians.

Į demonstraciją, vykusią bal. 1 d., įsijungė ir kitos tautos. Iš k.: N. Kaunienė, V. Irlikytė-Spring ir prancūzas.

Other nationalities join in the demonstration on April 1st, 1990. From l: N. Kaunienė, V. Irlikytė-Spring and a Frenchman.

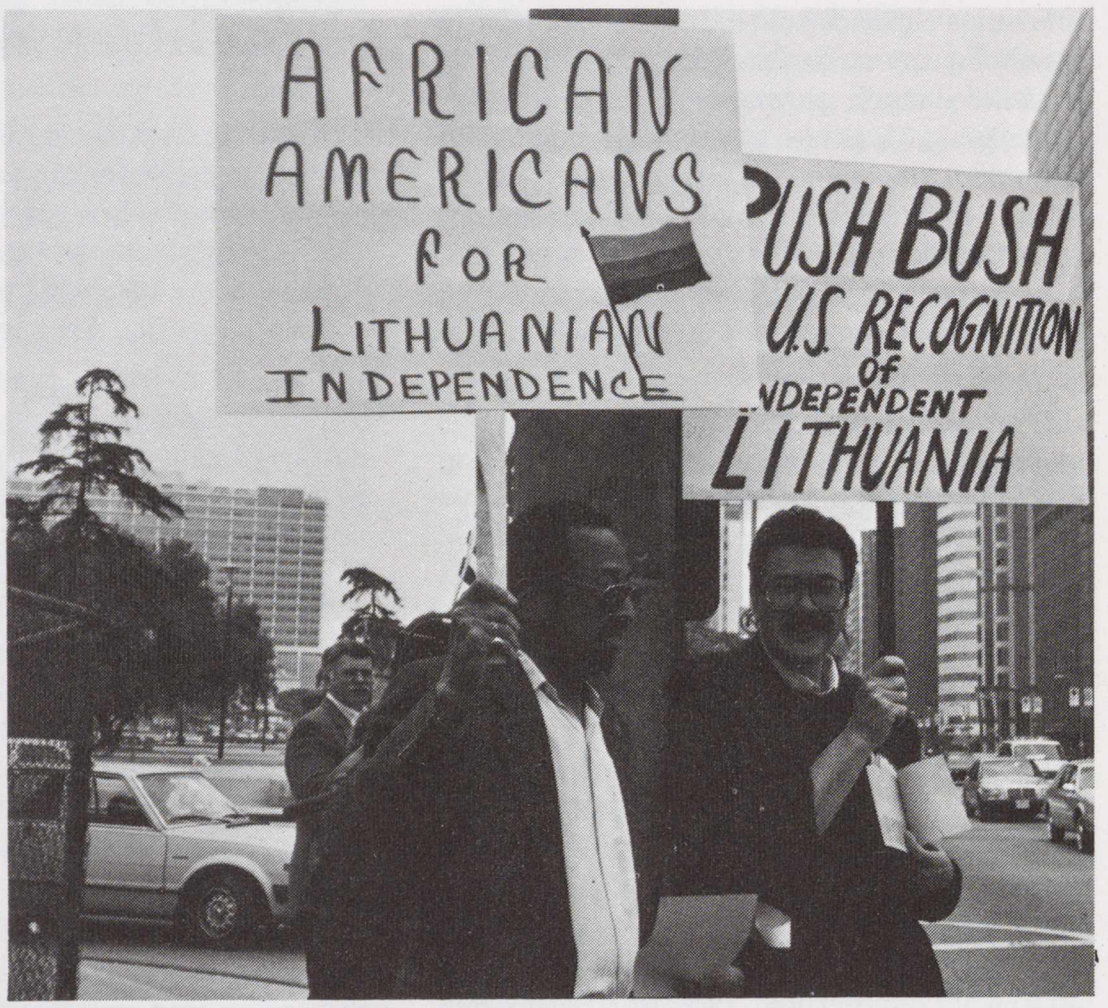

Amerikos negrai už Lietuvos nepriklausomybę.

African Americans for Lithuanian independence.

Demonstracijos dalyviai prie Federal Building. Iš k.: S. Mikutaitytė-Lownds, estų kons. J. Treiman, latvių — A. Jerumanis ir Lietuvos konsulo žmona sol. J. Čekanauskienė.

Demonstrators at the Federal Building. From l.: S. Mikutaitytė-Lownds, Estonian consul J. Treiman; Latvian consul A. Jerumanis, and wife of the Lithuanian consul J. Čekanauskienė.

All photos by Valerija Baltušienė

Armėnai, įsijungę į lietuvių demonstraciją, degina sovietišką vėliavą, TV 9-to kanalo fotografui filmuojant.

Armenians, joining in the Lithuanian demonstration, burning a Soviet flag, with TV channel 9 filming the event.

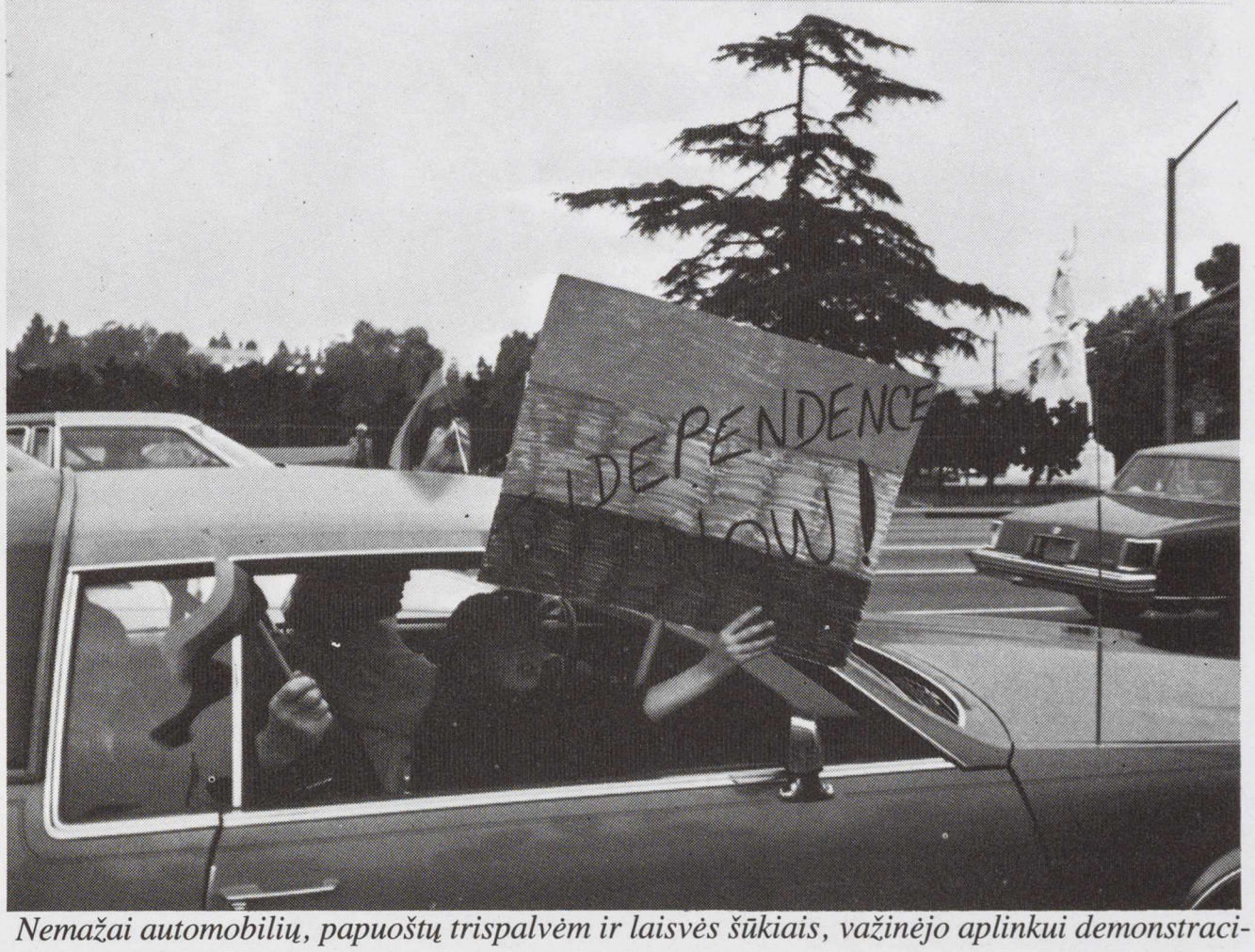

Nemažai automobilių, papuoštų trispalvėm ir laisvės šūkiais, važinėjo aplinkui demonstracijos rajoną.

Many cars carrying the Lithuanian tri-color and slogans for freedom, drove around the demonstration area

Demonstracijos svarbesnieji kalbėtojai. Iš k.: lenkų Solidarity atstovas; kiniečių atstovas; kalba estų konsulas J. Treiman; Danutė ir Antanas B. Mažeikos, šios demonstracijos organizatoriai.

The main speakers at the demonstration. From l.: a Polish "Solidarity" representative; chinese representative; Estonian consul J. Treiman, and Danute and Antanas B. Mažeika, organizers of this demonstration.

All photos by V. Baltušienė

ĮVYKIAI OK. LIETUVOJE

Sąryšyje su paskutinių kelių savaičių įvykiais ok. Lietuvoje — Vyriausias Lietuvos Išlaisvinimo Komitetas palaikė nuolatinius ryšius su Sąjūdžio, Lietuvių Demokratų Partijos, Laisvės Lygos ir Helsinkio Grupės vadovais.

Buvo dedamos pastangos, kad visi lietuviai vieningai dalyvautų rinkimuose ir padėtų tautiniai susipratusiems kandidatams, siekiantiems Lietuvos nepriklausomybės, būti išrinktiems į Aukščiausią Tarybą.

Taip pat buvo informuojama užsienio spauda, radijas ir televizija apie įvykius Lietuvoje. Vykstantiems į okupuotą Lietuvą JAV Kongreso atstovams buvo suteikta informacinė medžiaga ir adresai okupuotos Lietuvos veikėjų su kuriais jiems buvo siūloma susitikti.

K. Motieka painformavo, kad į jį kreipėsi kongresmanas Cox, su kuriuo jis vyko net į Kauną ir suteikė jam naudingos informacijos. A. Čekuolis kalbėjo su VLIKo pirmininku ir pasiūlė keletą naudingų patarimų dėl Sovietų Sąjungos pretenzijų Lietuvai. Jis taip pat pabrėžė, kad jokių tautinių mažumų problemų nėra, o tik pro-Maskviškai nusiteikę ''Jedinstvos'' ir komunistų atstovai bando kelti nerimą šiuo klausimu. Pagal A. Čekuolį, net 8 ar 10% kitų tautybių asmenys remia Lietuvos nepriklausomybę. Kaip pavyzdį paminėjo pro-Maskviškos Komunistų partijos vadovo Šved kandidatūrą į Lietuvos Aukščiausią Tarybą. Jis kandidatavo rajone, kur daugiau kaip pusė gyventojų buvo rusų, lenkų ar gudų kilmės, bet jis nepajėgė laimėti. Laimėjo lietuvaitė solistė Nijolė Ambrozaitytė didele persvara.

1990 m. kovo 11 d. Lietuvos Aukščiausiai Tarybai paskelbus **124 balsais** prieš **0, Lietuvos nepriklausomybės atstatymą** Vyriausias Lietuvos Išlaisvinimo Komitetas išleido atsišaukimą ir sveikinimus į tautą, kurie buvo perduoti per Amerikos balsą ir laisvos Europos radijo programas, o taip pat per faxą ir per rankas pasiųsti į Lietuvą.

Tą pačią dieną VLIKo pirmininkas turėjo pasikalbėjimą su naujai išrinktu Aukščiausios Tarybos pirmininku V. Landsbergiu ir Prezidiumo nariu K. Motieka.

V. Landsbergiui ir K. Motiekai taip pat buvo perduotas JAV pareiškimas. Sutarta išplėsti artimą bendradarbiavimą.

1990 kovo 3 d. dr. Bobelis turėjo pasimatymą su Veteranų administracijos sekretorium E. Dervinskiu apie įvykius Lietuvoje ir galimybes gauti konkretesnę JAV pagalba Lietuvai. L. K. Demokratų Partijos pirmininkas E. Klumbys ir L. K. Demokratų Sąjungos pirminikas V. Petkus, kartu su VLIKo įgaliotiniu Europoje inž. A. Venckum dalyvavo vidurinės Europos Krikščionių Demokratų suvažiavime Budapešte.

(ELTA, kovo 20 d.)

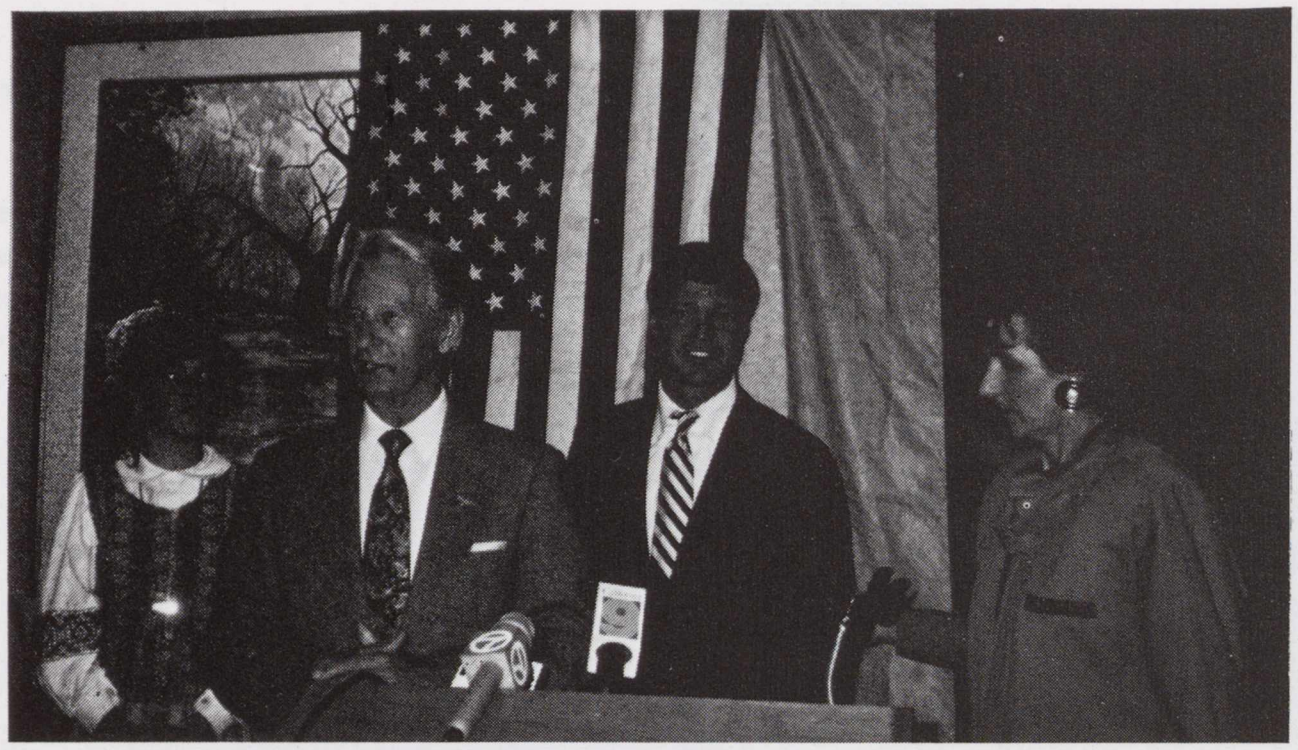

Kongresmanas Christopher Cox, su Los Angeles lietuviais, pasidalino įspūdžiais iš ok. Lietuvos. Iš k.: A. Mažeika, C. Cox, A. Nelsienė.

Congressman Christopher Cox, with Los Angeles Lithuanians, sharing his impressions from occupied Lithuania. From l.: A. Mažeika, C. Cox, A. Nelsienė. *Photo by V. Baltušienė*

Los Angeles Miesto Taryba kovo 30 d., priėmė rezoliuciją, pripažįstančią Lietuvos nepriklausomybės atstatymą. Iš k.: Councilman H. Bernson, kurio pastangomis pristatyta ir priimta rezoliucija; D. Mažeikienė, kalba R. Mulokas, suorganizavęs lietuvių demonstraciją; A. Mažeika, ir pačioje dešinėje Councilman M. Woo, labai palankus lietuviams.

On March 30, 1990, Los Angeles City Council adopted a resolution recognizing Lithuania's declaration of independence. From l.: Councilman Hal Bernson, whose efforts resulted in the introduction and adoption of the resolution; D. Mažeikienė; speaking R. Mulokas, who organized the Lithuanian demonstration; A. Mažeika, and at far right, Councilman M. Woo, a very good friend of Lithuanians.

Photo by V. Baltušienė

Washington D.C. ALTo sudaryta lietuvių delegacija, minint Atstovų Rūmuose Lietuvos Neprkl. atkūrimo 72-jų metų sukaktį, 1990 m. vasario 22 d. Iš k.: Amerikos Balso atst. V. Būtėnas, J. Vitėnas, L.P. Sąjūdžio ir jaunimo atstovas G. Buračas, Wash. L. B. apyl. pirm. A. Pakštienė, J. Laučka, ALT pirm. pav. K. Oksas, invokaciją sukalbėjęs kun. A. Miciūnas, MIC., Atstovų Rūmų pro tempore pirm. kongr. Gephardt, Lietuvos atstovas Stasys Lozoraitis, ALTui prašant minėjimą pravedęs kongr. Frank Annunzio, p. Lozoraitienė, Lietuvos Atstovybės Reik. vedėja M. Samatienė, JBANC ižd. M. Vaivadienė, ALT atstovas Wash. D.C. dr. Jonas Genys, Vyčių ir ALT veikėjai Loretta ir dr. J. Stukai, VLIKo ir ELTA reikalų vedėja J. Čikotienė.

ALT Lithuanian delegation commemorating the 72nd anniversary of the Declaration of Lithuanian Independence on February 22, 1990 ir the House of Representatives, Washington, D.C. From l.: representative of the Voice of America V. Butenas; J. Vitenas; Lithuanian Sajudis and Lithuanian Youth rep. G. Buracas; American Lithuanian Community of Washington, D.C. chairwoman A. Pakstiene; J. Laucka; American Lithuanian Council co-chairman K. Oksas; Rev. A. Miciunas, MIC, who gave the invocation; member of the House of Representatives Rep. Gephardt; chief of Lithuanian legation in Washington, D.C. Stasys Lozoratisi; Rep. F. Annunzio, who presided over the ceremony; Mrs. Lozoraitis; business manager of the Lithuanian legation M. Samatienė; JBANC treasurer M. Vaivadiene; ALT rep. in Washington D.C. Dr. Jonas Genys; Knights of Lithuania and ALT representatives Loretta and Dr. J. Stukas; VLIK and ELTA business manager J. Cikotiene.

Lietuvos generalinis konsulas Amerikoje A. Simutis, Lietuvos Nepriklausomybės paskelbimo 72 metų minėjimo proga, Intercontinental viešbutyje (New Yorke) suruošė konsularinį priėmimą, kuriame dalyvavo įvairių valstybių konsulai. Iš k.: Janina Simutienė, A. Simutis ir Kinijos (Taiwano) konsulas dr. Wu.

The diplomatic reception in commemoration of the 72nd anniversary of Lithuanian independence was given by the Consul General of Lithuania A. Simutis at the Intercontinental hotel in New York. It was attended by the diplomatic corps of different countries. From l.: Mrs. Janina Simutis, Consul General of Lithuania A. Simutis and Consul General of China (Taiwan) Dr. Wu.

Photo by L. Tamošaitis

Jungtinių Baltų Tautų Taryba posėdžiauja Washingtone. Sėdi iš k.: estų tarybos pirm. ir (JBTT prezidentas) J. Simonson, ir ALT pirm. Amerikoje G. Lazauskas. Stovi iš k.: latvių atstovas O. Pavlovskis, Sandra Aistars, latvių pirm. pavaduotojas O. Kalnins, estų atstovas M. Rikken, ir Latvių S-gos Amerikoje pirm. V. Pavlovskis, JBTT ižd. M. Vaivadienė, ALTo ir JBTT atstovas Washingtone dr. J. Genys.

Joint Baltic American Committee (JBANC) meeting in Washington D.C. Sittting from l.: chairman of the American Estonian Council (president of JBANC) Juhan Simonson and chairman of the Lithuanian American Council G. Lazauskas. Standing from left: Latvian representative O. Pavlovskis; JBANC executive manager S. Aistars, alternate Latvian rep. O. Kalnins; Estonian rep. and JBANC chairman M. Rikken, chairman of the American Latvian Association V. Pavlovskis; JBANC treasurer M. Vaivadiene, ALT rep. in Washington D.C. and JBANC rep. Dr. J. Genys.

Vasario 22 d. Atstovų Rūmuose po Lietuvos Nepriklausomybės paskelbimo minėjimo, Washington, D.C., Rūmų pirm. (pro tempore) Gephardt įteikia atžymėjimą kun. A. Miciūnui, MIC. Toliau — Lietuvos atstovas Washington, D.C. St. Lozoraitis ir kongr. F. Annunzio, pravedęs minėjimą.

In Washington D.C. on February 22, 1990 member of the House of Representatives Rep. Gephardt presented a proclamation in commemoration of the anniversary of Lithuanian independence to Rev. A. Miciunas, MIC, who gave the invocation. Also present were Chief of the Lithuanian legation in Washington, St. Lozoraitis, and Rep. F. Annunzio, who presided over the ceremony in the House of Chambers.

ENGLISH SECTION

DAIVA, "GODDESS" OF THE COURTS

by Arūnas Barkus

Daiva with her sister Zivile-Monica and Algis Sekas, 1989.
Daiva su seserim Živile-Monika ir Alg. Šėku, 1989 m.

UCLA women's volleyball team coach, Banachowski, presenting Daiva with the most valuable player award for 1988.
UCLA tinklinio moterų komandos treneris, Banachowski, įteikia Daivai žymenį, kaip geriausiai 1988 metų žaidikei.

Daiva Tomkus, of West Hills, California, is one of the top collegiate women's volleyball players in the U. S. Born on March 17, 1968 in San Jose, California, she began playing volleyball after school because her sister Živilė played. At Chaminade Prep she was also a member of the basketball and track teams and led her volleyball team to the San Fernando Valley League title in her senior year. At UCLA she developed into an exceptional player and was named a First-Team All-American and Pac-10 Player of the Year for three straight years. She holds many UCLA women's volleyball records.

She was selected to the Lithuanian National Team at the World Lithuanian Games of 1988, in Australia, and was a member of the silver medal team. She is getting her degree in Psychology in June and is listed on the Athletic Director's Academic Honor Roll.

After graduation she plans to play with the US women's volleyball team and go to Barcelona, Spain for the 1992 Olympics.

She attended Lithuanian Saturday School for 10 years and danced and sang with the Los Angeles Youth Ensemble "Spindulys". She is a Girl Scout and Ateitininkė.

It was well past midnight and the Southern California Volleyball Club's second team was playing a match at the junior national championship in Davis. All the spectators had left except for a lone figure sitting on the floor against the wall — USC coach Chuck Erbe.

Erbe was not so much interested in the match as he was in a 6-foot-1 middle blocker from Chaminade High School. Daiva Tomkus was a raw talent that junior season, a very raw talent...

"Davis really was a shock, I didn't know what happened," Daiva recalls. "Out of nowhere I had the coaches going after me. I remember that night. I was screaming and yelling to my roommates that USC wanted me. It was the best feeling".

Erbe was one of the first, but by no means the last, to show interest. The flood of letters and phone calls had only begun and, by the time she chose UCLA a year later, Tomkus was being hailed as potentially the nation's top middle blocker.

Tomkus was a three-time San Fernando Valley League most valuable player at Chaminade Prep and led her team to the League championship in her senior year. Her introduction to volleyball came because she was a typical tag-along little sister to

Daiva played with the Los Angeles Lithuanian men's volleyball team in Australia. From l.: Algis Sekas, Banga Sport Club president; J. Eagle; Auris Jarasunas; Daiva; J. Manzett; Rimas Jarasunas; V. Burokas.
Daiva žaidė Los Angeles vyrų tinklinio komandoje Australijoje. Iš k.: A. Šėkas, "Bangos" klubo pirmininkas, J. Eagle, Auris Jarašūnas, Daiva, J. Manzett, Rimas Jarašūnas, V. Burokas.

Monica, 13 months older, when she played volleyball after school.

Tomkus was not an instant success on the Westwood campus. She entered UCLA with with unrealistic goals her freshman season, thinking that because she was highly recruited she would start.

''Obviously I thought since all these schools wanted me I was something special,'' Tomkus

Daiva with UCLA football team "bears".
Daiva su UCLA futbolo komandos ''meškomis''

Daiva with her mother and sisters. From l.: mother Sigita, sister Milda, Monica.
Daiva su motina ir sesutėmis. Iš k.: motina Sigita, sesuo Milda, Daiv

said. ''I came in and got my butt stuck to the pine. Emotionally it was a difficult thing. It became more of a job and it wasn't fun anymore. I wasn't used to that.''

Perhaps her greatest asset is her ability to adjust. UCLA coach Andy Banachowski changed her blocking style, footwork, defense and made her into one of the best servers in the nation. As a sophomore, Daiva fulfilled her promise by making All-American in her first year as a starter.

Banachowski said Tomkus was taken off guard by the All-America award. She couldn't picture herself in that category, he said. And

UCLA women's volleyball team, Hawaii, 1988.
UCLA moterų tinklinio komanda, Havajuose, 1988 m.

perhaps that is her greatest downfall...

''Sometimes she doesn't realize what she has.'' Banachowski said. ''She's got to realize where she is now and where she can go. I think sometimes she gets afraid of that thought. Sometimes there is responsibility with that talent. She is becoming more aware of that and more accepting.''

''She has been a dominant middle blocker, something we really hadn't had in our program before,'' Banachowski said. ''She has done so much for that position in her four years here.''

Tomkus became more than just one of the best players to come out of Banachowski's program. She evolved into a cult figure.

The residents of one of UCLA's dormitories formed a Daiva Tomkus fan club. Banners have been paraded inside Pauley Pavilion bearing Tomkus's name. One bold freshman young man went as far as to raise a sign that read. ''Daiva, will you marry me?''

Later, he was upstaged by Tomkus, who confronted him after the match and deadpanned, ''So, where is the ring?''

Banachowski, who started UCLA's women's program in 1967, said: ''I get a kick out of seeing those posters.''

''Daiva has charisma, Daiva has charm. She'll talk to anyone. She has warmth in her personality and that makes her fun to be around.''

Tomkus revolutionized the middle blocker position in her four years. Banachowski explained what sets her apart from others in the nation who play that position.

''She might be a little more creative offensively, whereas a lot of other players are more structured... She's one of the few players I've had who've really enjoyed blocking.''

''It's a great honor to be recognized, '' she said, ''but I don't think it makes me better than anybody. It'll all fade away in a few years here

Daiva took up sports very young... riding.
Daiva anksti pradėjo sportą... jodinėjimu.

Later, riding a bicycle.
Vėliau dviračio važinėjimu.

and there'll be players coming in who will do much better that I did.''

* * *

Banachowski said Tomkus has the ability to succeed on the international circuit. She is already playing on a level above much of the nation. ''She is as physically gifted as any player on the Olympic team. I think it's up to her if she wants to make that commitment to go to the next level.''

Tomkus said she would be more prepared to decide on whether to try for the Olympics after spending her last two quarters at UCLA away from the courts.

''Maybe I'll miss it really badly, or maybe I'll get into the business thing,'' said Tomkus, a major in psychology with an emphasis in business. ''It might be difficult to reach (the right feeling) by '92. Maybe '96 would be a better time, but that's so far off.''

''I think she could be on the team in 1992,'' Banachowski said. ''I think if she stayed until 1996 she would become a dominating player.''

Still, Tomkus has some reservations. Even one-of-a-kind players think twice.

''It's such a higher level,'' Tomkus said. ''All the players are so much better that you can't lower your intensity. You can't take a break. It's kind of scary.''

But Daiva, do you think you'd like it?

''Yeah,'' she said.

*(Articles by Art Thompson III, **(The Register)**, Heather Hafner **(The Daily News)**, and John Wesiman **(The Daily News)** were used for this article.)*

LIBERATION COMMITTEE URGES BUSH TO SPEAK OUT

''Current winds of freedom and democracy are sweeping through Eastern Europe and have reached Lithuania. The people of Lithuania have been struggling for 50 long years for this day of reckoning. The United States has never recognized the illegal occupation of Lithuania, Latvia and Estonia as a consequence of the Hitler-Stalin pact. Never in history has there been a better opportunity than today for the United States to give its position on the practical meaning of non-recognition. Mr. Gorbachev is in Lithuania with the intention to suppress its national desire for independence. Ronald Reagan called to Mr. Gorbachev: 'Tear that wall down.' Now Mr. President, please tell Gorbachev: 'Leave Lithuania and its people alone. Let them be free to choose their own destiny.' We need your help and count on your support of the oppressed people.''

On behalf of all Lithuanians, **Dr. Kazys Bobelis,** Chairman of the Supreme Committee for the Liberation of Lithuania. January 11, 1990.

(ELTA, Jan. 1990)

TEXT OF TELEGRAM SENT APRIL 10, TO PRESIDENT BUSH FROM AMERICANS IN LITHUANIA

Dear President Bush:

We, Americans of Lithuanian descent, have come to Lithuania over the past two years to help this country on its way to independence and democracy. We were born and raised in the United States and know first-hand the workings of a democratic society. We came here to share our experience and democratic traditions with a people who through decades of Soviet occupation have been isolated from the Western world and have looked to the United States as a beacon of freedom.

The citizens of Lithuania never fail to amaze us. They have not given in to provocations, insults, shows of force nor acts of violence against them. Their only weapon: an unshakeable belief in peace, truth, justice and the democratic way.

Mr. President, as the leader of the free world and as our elected representative, we ask you to preserve and vigorously defend the principles your office represents: peace and freedom, democracy and self-determination, basic human rights.

We feel these principles are being dishonored as Washington sends mixed signals to Vilnius and the Kremlin. The present sit-and-watch-and-wait attitude of the U.S. administration leaves us and the people of Lithuania with a feeling of abandonment. The lack of a clear U.S. policy jeopardizes the chances of success for Lithuanian independence; however, we do want — and believe it is reasonable to expect — strong moral support.

We hope you will be prepared to take measures to protect the rights of U.S. citizens in Lithuania, should the need arise. Over the past few weeks, we, along with the Lithuanian people, have felt at risk as Soviet tanks, military vehicles and armed paratroopers have amassed in the capital and perpetrated aggressive and violent acts.

Mr. President, please make direct, firm and public calls for a peaceful, political solution to the Lithuanian question. We ask you to press for negotiations between Lithuania and the USSR in a neutral country. Finally we appeal to you to redeem America's 50-year old policy of supporting the restoration of Lithuanian independence by recognizing the new Lithuanian government.

Rita Dapkus
Andrea Giedraitis
Aldas Kriauciunas
Dalia Navickas
Aidas Palubinskas
Julius Palunas
Dana Petrulis
Edis Tuskenis
Dalia Venskus

Return address: Sauletekio 39-19, Vilnius, Lithuania

NOT A SINGLE WORD ABOUT BASKETBALL

by Šarūnas Marčiulionis

(Šarūnas Marčiulionis was a starter for the 1988 Soviet Olympic basketball team. He is currently playing professional basketball in the U.S. for the Golden State Warriors)

"IF PEOPLE WERE NOT SUNS, WHAT WOULD BE THE SENSE OF THE SUN BEING IN THE SKY..."

(J. Marcinkevičius)

In everyday life we interact with a great number of strangers in streets, shops, trolley-buses... More than once I have asked myself why people are so angry, irritable and strained in the morning. Gloomy faces scare you away at once and you think you'd better address nobody and ask no questions, just let sleeping dogs lie. But is life really so terrible that we don't even wish to warm each others' hearts with a smile? The smile doesn't cost anything, but it melts icy faces, raises down-cast eyes, gets a more lively word in a wonderful way.

We like to gibe at the 'American smile' saying it is affected, insincere and so on.

A friendly look, the wonder-working word 'thanks' and a welcome smile used to accompany me in every supermarket and restaurant in the USA, helped me to associate with people and did away with unnecessary stress.

I was often told that the cashiers at large stores in America are specially trained to take the money and give the change courteously. Our shop-girls would do no harm if they were also taught without delay to do that.

I felt sometimes awkward at the hotel in the morning as unacquainted guests and workers of the hotel greeted me in the lift, at the restaurant or in the foyer and convinced me with their smiles that the morning was really good and anticipated me to answer in the same way. That was common, natural, maybe a bit automatic but extremely necessary politeness.

Life is given to us just once, we are its masters and the smiths of our destinies. Let us agree with the common truth — ''Life smiles only to those who can smile both in good and bad luck.''

* * * * *

After an article about a crime has been published, a true storm of angry letters expressing censure and accusation of the criminals comes. However, once in a blue moon we are interested in what is at the bottom of the crime. How can it be that before our eyes children grow up who are able to kick their classmate to unconsciousness, to watch with a grin at somebody being tortured or to strike a girl who will defend her honour...

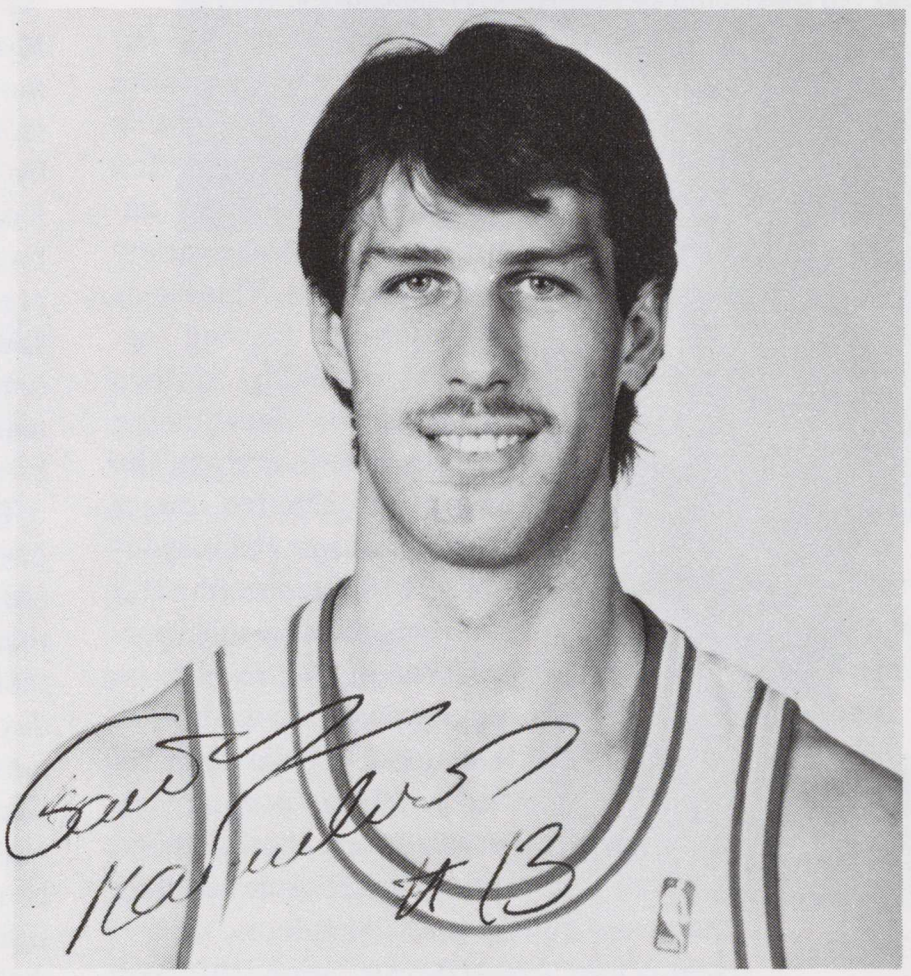

Sarunas Marciulionis. (6-5; 200 Lithuania, 1986)
Šarūnas Marčiulionis, (6-5 aukščio, 200 svarų)

Perhaps such phenomena are more easily understood in America and other capitalist countries where the struggle for life, for a place under the sun is going on all the time.

Why are we such? You know, in Lithuania there are no shops where cold steel or guns are sold; no films training violence; no game machines that induce to shoot, kill and destroy; no special TV channels that broadcast films which are far from educational; no punk or metallist night clubs where one can find transitory bliss... So who on earth throws these forbidden fruits onto our side? Can you litter a beautiful orchard with a few pieces of rotten wood? I hope you cannot. We try to beat the one who is far from us (we know we cannot reach him!) but our children are shedding tears!

Why do such things happen?!

We watch every motion and step of our 'part of the heart'; we worry, don't sleep, choose upbringing systems, we use even Japanese and Chinese methods of upbringing. We go out of our way to make our child strong, beautiful and healthy. But the time comes and we take OUR OWN child to the day nursery or to the kindergarten and trust a stranger who has to be a mother to a child. During the first five years of his life a child gets the greatest part of his information about the world, his character and habits are built up, instincts are replaced by thinking. Can the growing creature be brought up by a girl who got here, in the kindergarten, by chance and has never heard a tale, a song or a rhyme from her Mother and who is performing work she hardly likes.

There are various professions — requiring and not requiring responsibility, hard and easy, well and badly paid. But how much should we pay a person who is to be a mother to the child for some time? Isn't the future generation in the hands of these girls and women?

A lot of people search for baby-sitters and nurses, pay a hundred rubles and more for taking care of one kid. And what if there are twenty kids? Cruel words — 'the work corresponds to the pay'. May these words ever be said by those who bring up and educate our future?

* * * * *

It is very important to spark the child's interest in the nature that is around him as his spiritual world is forming. Americans realize this very well. They have founded a great number of parks, zoos and sea-world zoos. I happened to visit the sea-world zoo in San Diego. There is more than just a great number of sea animals — the lawns of the park are crammed with albatrosses, flamingoes, pheasants and other birds that walk about at ease and associate fearlessly with the small visitors. Children who spend the weekend here know for sure what they may or may do not, how to treat the animals. The appearance of the birds proves that nobody here wishes to pluck a souvenir from their tails. Kids can feed the seals; at the seals' pavilion frozen fry is sold for this purpose. (I have never seen anybody throw sweets or paper-balls and be glad to fool an animal.) The animals are separated from the children just by a symbolic gate — the children should not think that their friends are in captivity.

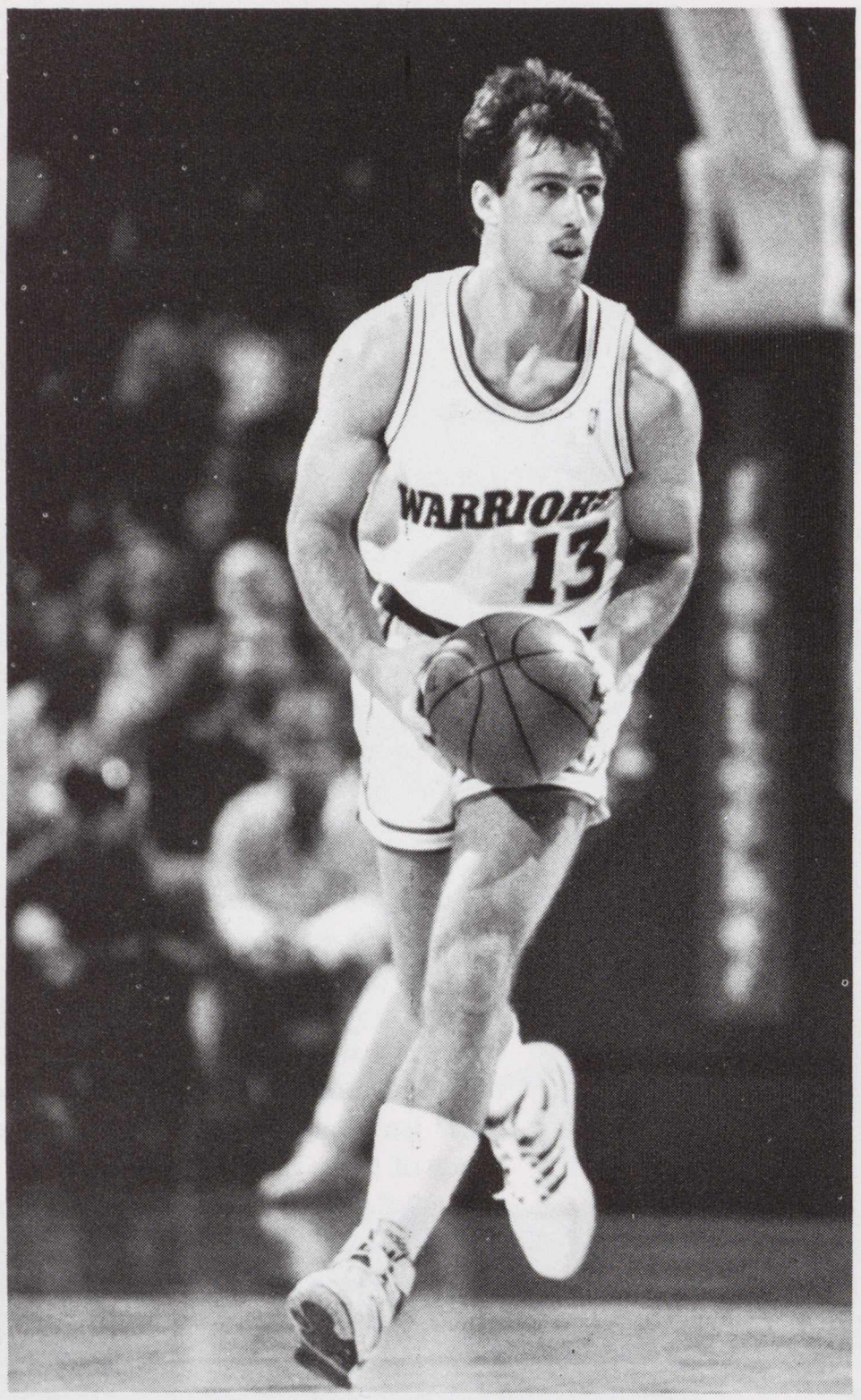

Sarunas Marciulionis in action.
Šarūnas Marčiulionis žaidimo metu.

Lying on the edge of the dolphin's pool, kids clap the water with their palms and call the dolphins that let themselves be stroked and squeezed. The big dolphin show convinced me even more of the friendship between children and animals. These two-ton giants raised billows of spray as they were acting and jumping and fulfilled all the spectators' fancies. At the end, one of the six-meter long actors swam up to the show conductor's feet, his mouth full of sharp teeth, asking for the next portion of fish. The conductor called some children that were standing by his side to come up to the dolphin. A tow-haired boy, being asked whether he liked Shamel (that was the name of the dolphin), said nothing and embraced the huge and frightening dolphin's head. I don't think those feelings were a part of the show, the more so as later more than a few children patted the giant.

Having had such inspiring impressions, the children won't wish anything bad to others, they will be happy and believe in the good and in the wonderland around them, so that they will be able and eager to visit more than once.

I don't wish to depreciate the Kaunas Zoo, but it seems to me that the management has done everything to defend the animals from visitors. However, in the San Diego Zoo I met a large groups of first-formers from neighboring Mexico. It turns out that neither the frontier nor the fifty miles' distance can do anything against the teacher's good will and the children's wish to be in touch with nature.

I am very sorry for our children who will not have the opportunity to come to wonderful Disneyland. It's hard to describe that impressive festival, the variety of its merriment. Thousands of children, playing orchestras, walking cartoon film heroes, overflowing positive emotions make the young and the old forget about time, age and responsibilities. The unhealthy and lame ones are also equal participants in the revelry — nobody stares, wounds your feelings or touches you on the raw. There is no trouble or misfortune here, smiles and laughter rule in this fairy-tale kingdom.

It's so nice to see children's faces that are radiant with joy. One episode will never fade in my memory. A young man was pushing his teenage son's wheelchair. An optimistic creak of the gate — and the dreamt-about and unique Donald Duck, Pluto the Dog and Mickey Mouse appeared. Children dashed to them screaming with joy. They nearly knocked the disguised actors off their feet as they were yearning to touch their favourites. The man with the wheelchair moved towards Pluto the Dog, too. The boy's eyes were shining, his face was strained — he was burning with the desire to be over there, among the children. But the wheelchair couldn't make its way through the rioting-in-emotion children. Talking to his admirers and greeting them, Pluto suddenly took notice of the boy in the wheelchair. He got out of the crowd of children, came up to the wretched boy and caressed the little face that was distorted with joy. The boy tried to say something but he just wetted his chin with saliva. The thankful tear that was rolling down the father's cheek and the gentle ''thank you'' were the best reward to Pluto as he returned to the other children. That moment the boy also burst into happy tears. It was just humane consideration but both father and son will remember the moment to the end of their lives.

''HOW WONDERFUL IS LIFE AS YOU DO SOMETHING GOOD OR JUST''
(F. Dostojevsky)

''I SHALL WALK THIS ROAD ONLY ONCE, SO THE GOOD I CAN DO FOR SOMEONE I AM DOING NOW, I CAN NEITHER IGNORE IT NOR PUT IT OFF BECAUSE I SHALL NEVER WALK THIS ROAD AGAIN'' *(D. Carnegie).*

More than forty years have passed since that most terrible ordeal of mankind, World War II. All people of good will were joined together by the common aim to survive and to resist. Unacquainted people shared the last crust of bread, a pinch of salt; and kindness was more precious than any fantastic treasure. Families scattered in the vortex of war were united by mutual grief and misfortune. Such a great number of honest and healthy children were brought up not by their parents...

There were just a few children's homes that gave shelter to war-stricken kids in Lithuania after the war. How could anyone have thought then that in several decades there would be more than thirty such homes in Lithuania. Today we shut our eyes and try not to trouble ourselves about others' misfortunes. We don't like to read about blankets freezing during the night and about desks that are not expected to be replaced for twenty years. We merely don't like it. But what a severe hurt to our pride are the words that indifference is our national trait! We scowl at those who say boldly there will never be a children's home in Armenia while at least one woman is alive.

Can anything be more terrible than the shallow and lifeless gaze of a child and eyes that are longing for a mother's kindness in time of peace? Who will listen to a complaint, whom is he to snuggle up to? Nothing else is left but a pillow wet with tears, a sign on the shabby desk and an everyday hopeful glance at the gate that opened to let him in as he was lead by the dearest person in the world...

''TRY TO SEE EVEN WITH YOUR HEART AS THE MOST IMPORTANT THINGS CANNOT BE SEEN WITH YOUR EYES''
(M. K. Čiurlionis)

We don't appreciate what we have, that is our greatest drawback. It seems to many of us that it is more beautiful, more pleasant and warmer ''over there''. Maybe the constant yearning for adventure and the unknown is a part of human nature. But let us stop the wheel of everyday care and look around. Shall we find elsewhere the unique Neringa dunes, the

twisting of the Nemunas, the lakes of Moletai and Ignalina in the hearts of the woods? What can substitute for the smell of green hay just put in the barn or the taste of fresh milk with wild strawberries?..

Perhaps that is what Lithuanians in America or Australia miss...

We can still perceive the beauty, rejoice in it. Will we be able to preserve all that for their children?

Have we done all we can to make the dear children love and respect the customs and traditions of their forefathers? Have we taught them to be happy on a fine spring day and to admire the hills of Aukstaitija that are scattered by the roadside? Have they grown fond of folk songs and tales? Who will cherish the love of Motherland, but we? It is not too late to kindle this love in our children's hearts. Can we teach them to love all our large land if we avoid to speak openly about our own nation?

Sarunas Marciulionis with his wife Ingrida and daughter.
Šarūnas Marčiulionis su žmona Ingrida ir dukryte.

"IT IS EASIER TO BECOME LEARNED THAN TO GROW TO BE A REAL MAN"
(Azerbaijani proverb).

To a youngster learning is the greatest scourge. To bring himself to work, to read and to think is equal for him to passing a real road of tortures that is hastened along by the untiring teacher who is struggling for "a percentage improvement in school results".

It's very good there is no backward evolution, as a great deal of young people would overgrow with hair as a result of idling about, sitting around and laziness.

Teenagers shout all together that it isn't interesting at school. Let's listen to their cry: we may also be wrong in a way. Up to now we have them study amoebas, hydras and other creatures in junior grades at school. We'd better, I think, pay more attention to the children's behaviour at table, in the streets, in public. We should rather try to inculcate in our children respect of parents, elder people and national traditions rather than hammer higher mathematics into their heads.

It would do no harm to inquire into their interests, to know what school subjects are after their hearts and what the teenager imagines his future profession and work to be like. Our school komsomol organization and organizers of activity for out-of-school hours could take more interest in schoolchildren's life after classes. We hardly find a way out when we drive them to a meeting with an opera soloist or to a lecture on the peaceful conquest of space.

Nobody weirs the creeks of Spring, nature sends them in the necessary directions so that they flow into the free waters. It's time for us to offer something to the young ones. But what? A circle for contriving, a chorus, a folk dancing group, exhibitions?..

We agree that there are sports left. But where can a gymnasium, a stadium, a riding-hall, or sport equipment be found? Nowadays you cannot sew a football or sport shoes, make skates yourself. If I were chairman of a town executive committee, I wouldn't allow a kindergarten or a school to be built without a pool, a gymnasium, and sports grounds. I would encourage the youngsters to go in for any kind of collective sports. But there are no sports grounds in new districts as they irritate the inhabitants and are nothing but a burden to the house-manager's office. How nice it would be if someone volunteered to build some stands, a field and gates or organized a yard competition. There surely will be helpers. Most American proffesional sportsmen started their careers in the backyard and school grounds.

It is not the age of technics and electronics that is overwhelming us, although we cannot move forwards without using our own inventions. Will there be enough room for all in some computer houses and technical stations that have no spare parts or the necessary equipment?

I am not going to astonish anybody by saying that in the USA schoolchildren in the junior grades are not only at ease at a computer keyboard but also write programs and create animated pictures. This is a sought-for substitute for children overseas that has certain shortcomings. The child gets a "computer disease" and you cannot tear him away from the computer even to have meals. What if it isn't worth it to begin — our children may also "fall ill"?

I remind those who would like to reproach me by saying that I worship foreign inventions, that the devil is not as black as he is painted. I agree that in Western countries there are some negative phenomena alien to our society. But why should we conceal that? Let our young people see and distinguish what is absurd and what is not. We are afraid of our own shadows and feed our children on syrup that is immediately spat out. Let us not be hesitant in offering anything, as life may punish us.

Our effort to paint horns and tails on what is in vogue — constantly coming too late — is a mere paradox. Such was the case with the jeans that we started to manufacture in unlimited quantities with a ten-year delay. Chewing gum was not aesthetic until Americans chewed it.

Today the healthy way of life is popular everywhere. Punks remove forelocks and combs, metallists throw away mouldy skins — all want to be strong, handsome and healthy. So let's not wait around for the vogue to reach us at last.

The tide of pornography is waning in the countries that are to the west of us, wanderers are coming back home. Maybe the taught lesson will be remembered for a long time. Fresh winds are blowing over the human proving ground. So let us all look together for gateways, cellars, substitutes for alcoholic drinks and "balms", make our leisure pithy and interesting. It won't be easy but mutual striving for the set goal is sure to rouse all the moss-grown pessimists and the indifferent. Self-reliance must bring us to a healthy and valuable way of life. I believe we'll be happy if we are healthy. The road to our only life will be illuminated in different colors. Softheartedness and tactfulness towards our associates will bring us novel joy and sincere wonder. Being such as we dream to be, let us realize that the greatest happiness may be reached only when others are happy just because you live.

(Lithuanian Youth Journal "Jaunimo gretos", 1988 No. 7, pp. 26-27)

STATEMENT BY LECH WALESA TO PRESIDENT MIKHAIL GORBACHEV WITH RESPECT TO RECENT EVENTS IN LITHUANIA

Gdansk, Poland
March 27, 19)

To: Mr. Mikhail Gorbachev
President of the USSR, Moscow

Dear Mr. President,

The beginning of the policies of glasnost and perestroika, the renunciation of the political monopoly of the CPSU, and the return to the nations of the republics the rights that had been taken away from them are all genuine achievements that have been made possible by your courageous policies. However, Soviet actions in Lithuania that do not conform to the spirit of the policies you have followed over recent years fill me with great anxiety.

Violation of Lithuania's sovereignty is an action directed against the process of creation of a new democratic European order. The history of the USSR and Eastern Europe shows that the use of force and threats in order to solve world problems has been discredited, and condemned many times over by world opinion.

I appeal to you, Mr. President, to cease policies of military pressure and to begin a political dialogue with the Government of Lithuania.

Lech Walesa

(above translation supplied by the Lithuanian Cultural Council Information Bureau, 1990).

MOSCOW CITY COUNCIL BACKS LITHUANIAN INDPENDENCE

Moscow City Council's telegram of Support to the President of the Supreme Council of Lithuania.

To: The President of the Supreme Council V. Landsbergis

We, the people's deputies of the 21st session of the Moscow Soviet, support the striving of the Lithuanian people for independence and self-determination. We consider inadmissible the enforced keeping of your people and state in the framework of the Soviet Union. Understanding that a nation oppressing other nations cannot be free, we condemn the interference of the President of the USSR and the Government of the USSR into the internal affairs of your republic. We hope for the common sense of our leadership and for the immediate establishment of a framework for the negotiation of all arguable points between Lithuania and the USSR. We wish you and the entire Lithuanian nation success in the rebirth of your country.

The People's deputies
of the Moscow Soviet *(75 signatures)*
March 26, 1990.

A GIFT FOR LITHUANIA

Juozas Giedraitis, president of the Lithuanian Fund, announced from New York that **Julija** and **Emilis Sinkiai,** of Santa Monica, CA, donated **$50,000** to the **Lithuanian Fund.**

———————

Letters to Editor

A misprint on the title page of the Lithuanian Bible

In **Lithuanian Days** December 1989 issue page 13 is printed a picture and a caption: ''First publication of Holy Scriptures in the Lithuanian language, 1555.'' It is an erroneous statement. The Encyclopedia Lituanica, Vol. I (1970) page 341 gives the correct information: ''The New Testament was published for the first time in Lithuanian in Koenigsberg in 1701.... The complete text of the Bible was published in Lithuanian for the first time in Koenigsberg in 1735... The second edition was published in 1755.'' It is a simple misprint: **1555** instead of **1755**, an error of 200 years.

Dr. J. Balys

— — — — — —

Marborough's **LITHUANIAN SELF-TAUGHT,** by M. Variakojytė-Inkėnienė. Fifth Edition, 144 p. This system teaches the essentials of Lithuanian language for travel and enjoyment. $4.75

AKAI • SANYO • JVC • SEIKO • TOSHIBA • CASIO • SHARP • MINOLTA • CITIZEN • SONY • NEC

Pirmoji rusų-lietuvių parduotuvė Los Angeles parduodanti ***STEREO — VIDEO — RADIJO — FOTO APARATUS,*** *tinkančius Sovietų Sąjungos sistemai.*

EVROPA ELECTRONICS

☐ *Esame pirmoji įstaiga Los Angeles, siunčianti siuntinius sudarytus iš mūsų krautuvėje pirktų prekių, į Lietuvą ir kitus Sovietų Sąjungos kraštus,* ***muitą apmokant čia.***

☐ *Parduodame japonų gamybos televizijos, video aparatus, telefonus, video-magnetofonus tinkančius Europos arba Amerikos sistemoms.*

☐ *Tiktai pas mus gausite kvalifikuotų tarnautojų patarimus kokios prekės turi paklausą Lietuvoje. Specialios kainos dėl atvažiuojančių lietuvių.*

☐ *Tarnautojai kalba lietuviškai.*
☐ *Garantuotos žemos kainos.*

Krautuvė atdara: kasdieną 11 — 8 v.v., sekmadieniais 12 — 5 v.v.

EVROPA ELECTRONICS
7117 SUNSET BOULEVARD, SUNSET GALERIA, HOLLYWOOD, CA
Tel. : (213) 851-8401

Kampas La Brea, šalia El Pollo Loco ir Wendy's. 1 val. mašinos pastatymas veltui.

LIETUVIŲ DIENOS

Žurnalo ir knygų

PLATINTOJAI

J. A. V-se

Boston, MA 02205—Baltic Associates LTD.
P.O. Box 1406 GMF
Tel.: (617) 269-4455
Gintaras Karosas, president

Chicago, IL—"Patria", "Gifts International".

Chicago, IL 60629—Balzekas Museum of Lithuanian Culture
6500 So. Pulaski Rd.
Tel.: (312) 582-6500
Knygyno vedėja p. Semėnienė

Chicago, IL 60629—D. Valentinaitė
c/o "Sėklyčia"
2715 W. 71st Street
Tel.: (312) 476-1680

Cleveland, Ohio—Andrius Mackevičius
Detroit, Mich.—St. Anthony's Parish Library
Los Angeles—P. Domkus
Rochester, N.Y.—A. Sabalis
Waterbury, Conn.—"Spauda"

AUSTRALIJOJE

Lewisham — Msgr. P. Butkus
Norwood—K. Pocius
Adelaide, Edwardstown—A. Kubilius
Melbourne-St. Kilda—F. Sodaitis
Mirren, S.A.—J. Rupinskas

KANADOJE

London, Ont.—A. Puteris
Toronto, Ont.—V. Aušrotas, A. Kuolas, St. Prakapas
Montreal, Que.—P. Rudinskas (Parish Library)

LIETUVIŲ RADIJO PROGRAMOS

kurios bendradarbiauja su "Lietuvių Dienomis"

LOS ANGELES, CALIF.

KALIFORNIJOS LIETUVIŲ RADIJAS
LITHUANIAN MELODIES
Stotis KTYM, banga 1460 AM
Šeštadieniais 12:30-1:00 p.p.

Vytautas Šeštokas — pirmininkas
Vladas Gilys programų koordinatorius
3329½ Atwater Ave., Los Angeles,
CA 90039, Tel.: (213) 662-6906

BALTIMORE, MD.

"RADIJO PROGRAMA LIETUVIAMS"
Girdima sekmadienio rytais nuo
10:30 iki 11:00
WBMD—750 Kilocycles
Šios programos vedėjai:
Albert J. Juškus—4515 Wilmslow Rd.
Baltimore, MD 21210 Tel. 366-4515
Kęstutis Laskauskas, 1312 Birch Ave.
Baltimore, MD 21227 Tel.: 242-1779

BOSTON, MASS.

LAISVĖS VARPAS
Sekmadieniais
9:00—10:00 val. ryto iš WCAV-FM 98
Petras Viščinis, vedėjas
173 Arthur St., Brockton, MA 02402
Telefonas: (508) 586-7209

CHICAGO, IL.

"Lithuanian-American Radio"
—Amerikos Lietuvių Radijo—
Sekmadieniais
nuo 7 val. iki 8 val. ryto
iš WCEV stoties 1450 AM banga
Programos vedėjai:
Anatolijus Šlutas
Anglų kalbos skyrelio:
Frances Šlutienė
2638 W. 71st St. Chicago, IL 60629
Tel.: (312) 778-2100

LIETUVOS AIDAI
Kasdien nuo pirmadienio iki penktadienio
8:30 val vakaro
Visos laidos iš tos pačios stoties
WCEV 1450 AM banga
Programos vedėja:
Kazė Brazdžionytė
511 SO. NOLTON AVE.
WILLOW SPRINGS, IL 60480
tel.: (312) 839-2511

CLEVELAND, OHIO

LIETUVIŲ RADIJO PROGRAMA

TĖVYNĖS GARSAI
Girdima sekmadieniais 6:00-7:00 val. vak.
Stotis WCPN, banga FM 90.3

Vedėjas—Juozas Stempužis
4249 Lambert Rd., Cleveland, Ohio 44121
Telefonas: (216) 382-9268

DETROIT, MICH.

Lietuviškas Balsas—Lithuanian Voice
WCAR—1090 BANGA LIVONIA

Sekmadieniais 8:30 iki 9:00 val. ryto
Visais programos reikalais kreiptis:

KAZYS GOGELIS
13436 Garfield, Detroit, MI 48239
Telef.: 535-6683

LIETUVIŠKŲ MELODIJŲ RADIJO VAL.

WPON — 1460 AM
Pirmadieniais ir penktadieniais nuo 3-4 val. vak.

Programos ved. **Algis Zaparackas**
Bendradarbiai: Ant. Zaparackas, Algis Lapšys, Edv. Skiotys.

2222 Franklin Rd.
Bloomfield Hills, MI 48013

HARTFORD, CONN.

"TĖVYNĖS GARSAI"
WRYM—840 AM

Sekmadieniais 10:30 — 11:30 ryto
Vedėjas **Alg. Dragūnevičius**
132 Wellington Dr., Farmington, CT 06032
Tel.: (203) 677-8567
Bendradarbiai:
Zita Dapkienė, Alfonsas Dzikas,
Lionginas Kapeckas,
Leonas Lėtas-Adamkevičius,
ižd. **Algis Simonaitis.**

HOT SPRINGS, ARK

LITHUANIAN BROADCASTING SPA

"LEISKIT Į TĖVYNĘ"
Girdima sekmadienio rytais
9 val. 30 min.
iš KIXT stoties, 1420 AM banga
Vedėja Salomėja Šmaižienė
204 Hilltop Drive,
Hot Springs, AR 71913
Telefonas: (501) 321-9641

PITTSBURGH, PA.

The First Lithuanian Radio Program in Pittsburgh, Pennsylvania
Pittsburgh, PA — WPIT—730 kc.
sekmadieniais 12:30-1:00 p.m.
PROGRAMOS VEDĖJAI:
Povilas ir Gertrude Dargiai
Visais reikalais kreiptis:
2040 Spring Hill Rd., Pittsburgh, PA 15243

NEW JERSEY-NEW YORK

"LIETUVOS ATSIMINIMAI" radijo val.
girdima pirmadieniais nuo 8 iki 9 v. v.
iš Seton Hall Universiteto stoties,
89.5 FM banga.
"MUSIC OF LITHUANIA" programos,
vedamos anglų kalba iš tos pačios stoties, girdimos pirmadieniais
nuo 7:30 iki 8 v.v.
Dr. J. J. Stukas — direktorius,
234 Sunlit Dr., Watchung, N.J. 07060
Tel.: (201) 753-5636.

"LAISVĖS ŽIBURYS"

Girdima kiekvieną sekmadienį nuo 9 iki 10 v. ryto iš WNWK stoties 105.9 FM banga
ROMAS KEZYS
217-25 54th Ave., Bayside, N.Y. 11364
Telefonas: (718) 229-9134

ROCHESTER, NEW YORK

DAINOS AIDAS
Sekmadieniais 9:00 iki 9:30 val. iš ryto
stotis WZZI-FM 91.5 mc

IŠLAIKO LIETUVIŲ RADIJO KLUBAS

Klubo valdyba: **Al Gečas,** pirm., **R. Kiršteinas,** vicepirm., **J. Krokytė,** sekr., **Rūta Ilgūnaitė,** ižd., **L. Laukaitienė, narė**
320 Durnan St., Rochester, N.Y. 14621

WATERBURY, CONN.

"LIETUVOS PRISIMINIMAI"
Sekmadieniais — **7:15**
iki **8:00 val.** ryto
WNTY — AM 99 — Southington, CT

Vedėjas: **Antanas Paliulis**
105 Sunnyside Ave.,
Waterbury, CT 06708
Tel.: (203) 756-1874

MONTREAL, CANADA

LIETUVIŠKAS PUSVALANDIS
Kiekvieną trečiadienį nuo 11 val. 30 min.
CFMB stotis — Banga 1410

Programos vedėjas **L. Stankevičius**
1053 Cr. Albanel, Duverney, P.Q., Canada
Telefonas: 669-8834

TORONTO, ONT., CANADA

TĖVYNĖS PRISIMINIMAI
Įsteigta 1951 m.
Sekmadieniais 2:00 iki 2:30 val. po pietų
iš **CHIN** stoties. **Banga 100.7 FM**
Programos vedėja:
Violeta Simanavičiūtė-Laurinavičienė
51 Patricia Dr., Toronto, Ont. M4C 5K2, CANADA
Telefonas:(416) 690-3416

ROMA, ITALIJA

ROMOS RADIJAS
Transliuojamas kasdien nuo 20 val. 50 min. iki 21 val. 10 min. Vidurio Europos laiku
41.15 ir 50.34 metrų bangomis

Vedėjas; **Dr. J. Gailius**
Circonvallazione NOMENTANA 162

VATIKANAS, ITALIJA

Programa transliuojama 8 kartus savaitėje
Sekmad. rytais 10:30-11:00 Lietuvos laiku
ir kiekv. vak. 20:15-20:30 Lietuvos laiku
Bangos: 31, 25, 19 ir 196 metrų

Vedėjas: **Kun. V. Kaziūnas**

Adresas: Sezione Lituana, Stazione Radio
CITTA DEL VATICANO

BALTIC BAKERY

Savininkai — ANKŲ ŠEIMA

4627 So. Hermitage, Chicago, IL 60629 Tel.: (312) LA 3-1510
ir
2616 West 69th Street, Chicago, IL 60629 Tel.: (312) 737-6784

Siunčiame duoną ir raguolius į visas Amerikos dalis

PRAŠOME!

Pagal savo išgales aukoti **TAUTOS FONDUI**

savo uždaviniams vykdyti Lietuvos Laisvės Iždui — laisvajai Lietuvai padėti atsistatyti, 6-šiomis kalbomis ELTOS informacijoms leisti, radijo transliacijoms į okupuotą Lietuvą finansuoti ir politiniams kaliniams gelbėti. Nepamirškite tam tikrą procentą ir savo testamente įrašyti:

Non-profit, Tax Exempt Corporation
LITHUANIAN NATIONAL FOUNDATION
P. O. Box 21073, Woodhaven, NY 11421

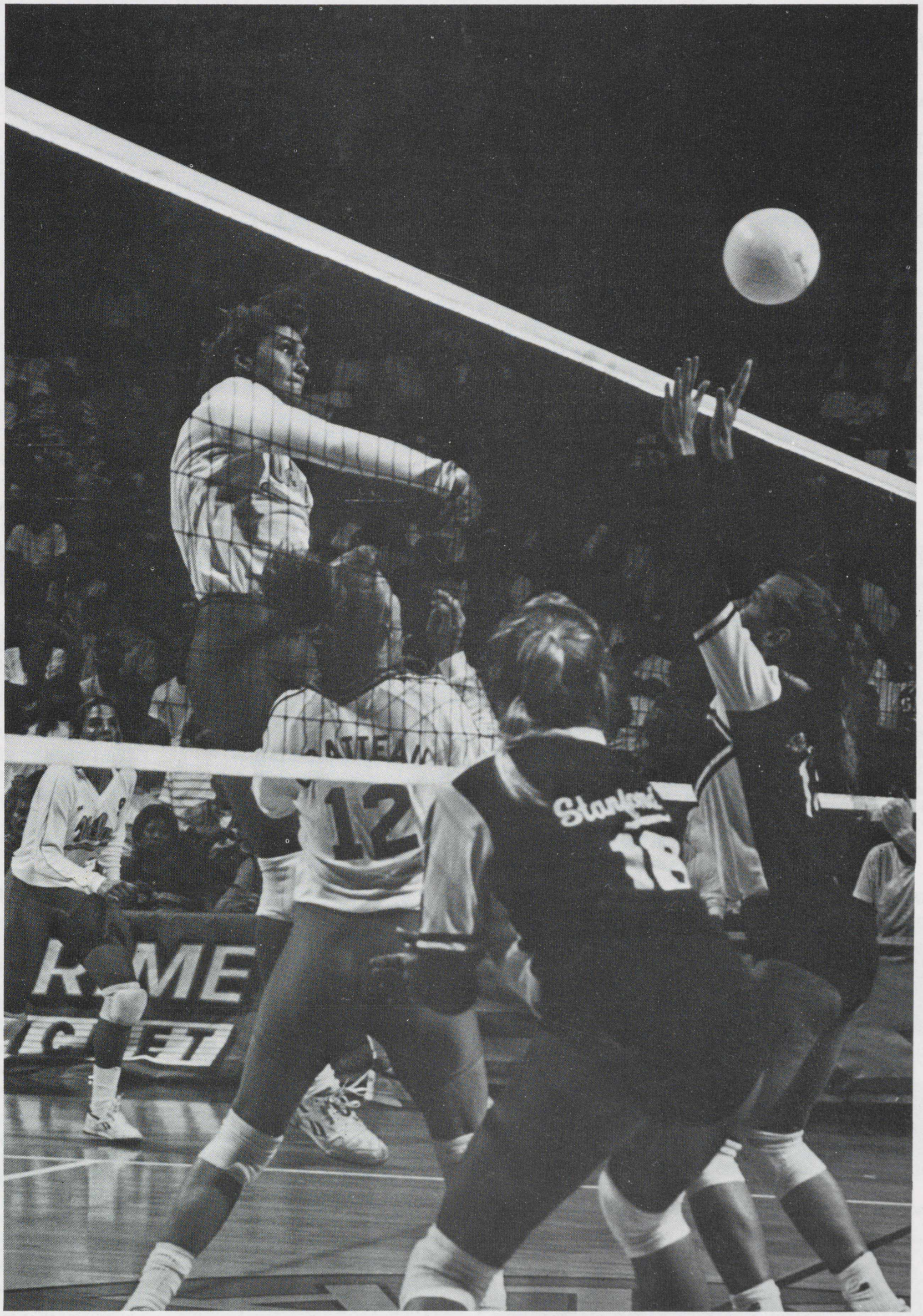
12
Stanley
18